

REKOMENDACIJA DĖL SKOLININKŲ ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO

2021-12-28

Asmens duomenų tvarkymas skolų administravimo veikloje yra ypač aktualus kasdieniniame gyvenime. Administruojant skolas neabejotinai tvarkomi asmens duomenys, *pavyzdžiui*, vardas, pavardė, mokėtojo kodas, gimimo data, adresas ir kiti. Skolų išieškojimo procedūros susijusios su finansinių pasekmių žmogui kilimu, todėl į tokį asmens duomenų tvarkymą neretai reaguojama jautriai.

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) nedraudžia tvarkyti skolininkų asmens duomenų, tačiau Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – Inspekcija) tirti atvejai rodo, kad tarp skolininkų, kreditorių ar skolų išieškojimą vykdančių bendrovių kartais kyla nesusipratimų, todėl ypač svarbu visoms pusėms aiškiai suprasti savo teises ir pareigas, kylančias iš BDAR.

Neretai asmenys klysta manydami, kad jų asmens duomenų tvarkymas, nesant jų sutikimo, yra neteisėtas ar net draudžiamas. Sutikimas yra tik viena iš galimų teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygų, tačiau ne vienintelė, *pavyzdžiui*, tvarkyti duomenis gali reikėti siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas (arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį); arba asmens duomenų tvarkymas vykdomas remiantis duomenų valdytojo teisėtais interesais.

Todėl Inspekcija, siekdama padėti duomenų valdytojams, duomenų tvarkytojams užtikrinti skolininkų asmens duomenų tvarkymo teisėtumą ir tinkamą skolininkų, kaip duomenų subjektų, teisių įgyvendinimą pagal BDAR, ir padėti duomenų subjektams suprasti asmens duomenų tvarkymo taisykles pagal BDAR, parengė šią rekomendaciją.

Turinys

SU ASMENS DUOMENŲ TVARKYMU SUSIJĘ PRINCIPAI	3
TAM TIKRI TEISĖTO ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO SĄLYGŲ PASIRINKIMO ASPEKTAI	7
SKOLININKŲ, KAIP DUOMENŲ SUBJEKTŲ, TEISĖS IR JŲ ĮGYVENDINIMAS.....	9
BENDROSIOS DUOMENŲ SUBJEKTO TEISIŲ ĮGYVENDINIMO SĄLYGOS.....	9
TEISĖ GAUTI INFORMACIJĄ APIE DUOMENŲ TVARKYMĄ	12
TEISĖ SUSIPAŽINTI SU DUOMENIMIS	15
TEISĖ REIKALAUTI IŠTAISYTI DUOMENIS.....	17
TEISĖ REIKALAUTI IŠTRINTI DUOMENIS („TEISĖ BŪTI PAMIRŠTAM“)	17
TEISĖ APRIBOTI DUOMENŲ TVARKYMĄ	19
TEISĖ Į DUOMENŲ PERKELIAMUMĄ	20
TEISĖ NESUTIKTI SU ASMENS DUOMENŲ TVARKYMU	21
AUTOMATIZUOTAS ATSKIRŲ SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS, ĮSKAITANT PROFILIAVIMĄ.....	23
KITI ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS ASPEKTAI ADMINISTRUOJANT SKOLAS	25
DĖL INSPEKCIJOS KOMPETENCIJOS.....	25
DĖL DUOMENŲ TVARKYTOJO PASITELKIMO	26
DĖL ĮMONIŲ AR ĮSTAIGŲ, KURIOMS ASMENYS YRA SKOLINGI, TEISĖS PERDUOTI REIKALAVIMĄ Į SKOLĄ NAUJAM KREDITORIUI.....	29
DĖL ĮMONIŲ AR ĮSTAIGŲ, KURIOMS ASMENYS YRA SKOLINGI, TEISĖS APIE REIKALAVIMO PERLEIDIMĄ PRANEŠTI VIEŠU SKELBIMU.....	31

SU ASMENS DUOMENŲ TVARKYMU SUSIJĘ PRINCIPAI

Inspekcija 2019 m. atnaujino *asmens duomenų apsaugos gaires smulkiajam ir vidutiniam verslui* (toliau – Gairės smulkiajam ir vidutiniam verslui), siekdama duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams padėti taikyti asmens duomenų apsaugos teisinę reguliavimą praktikoje.¹ Šiose gairėse pateikiama bendra informacija apie asmens duomenų tvarkymo taisykles (įskaitant susijusius su asmens duomenų tvarkymu principus), todėl šioje dalyje atkreipiame dėmesį tik į svarbiausius aspektus, susijusius su asmens duomenų tvarkymo principais.

Skolininkų asmens duomenys turi būti tvarkomi laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, nustatytų BDAR 5 straipsnyje. Šie principai nustatyti BDAR pradžioje, todėl kitos BDAR įtvirtintos asmens duomenų tvarkymo taisyklės tiesiogiai išplaukia iš šių principų. Taigi, su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų laikymasis yra duomenų valdytojo atliekamų asmens duomenų tvarkymo operacijų *pamatas*. Siekiant nepažeisti BDAR, vienodai svarbu laikytis *visų* su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų. BDAR įtvirtina duomenų valdytojo *atskaitomybės principą*, kuris reiškia, kad duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi šio reglamento principų ir taisyklių bei turi sugebėti įrodyti, kad jų laikomasi. Taigi, atskaitomybės principas įpareigoja būti aktyviais įrodant atitiktį BDAR, įgyvendinti kitus BDAR principus ir nustatytas asmens duomenų tvarkymo taisykles ir *sugebėti tai įrodyti*.

Su asmens duomenų tvarkymu susiję principai, kurių privalo laikytis kreditoriai tvarkydami skolininkų, kaip duomenų subjektų, asmens duomenis:

*a) teisėtumo, sąžiningumo ir skaidrumo principas.*² Asmens duomenys skolininko atžvilgiu turi būti tvarkomi teisėtu, sąžiningu ir skaidriu būdu. Skaidrumo užtikrinimas asmens duomenų tvarkymo procese yra viena esminių BDAR nustatytų prievolių duomenų valdytojui. Skaidrumo principu siekiama užtikrinti pasitikėjimą procesais turinčiais įtakos žmonėms (šiuo atveju – skolininkams), *jiems suteikiant galimybę suprasti tuos procesus ir, jei reikia, juos ginčyti*.

Skaidrumas reiškia, kad duomenų subjektams turėtų būti aišku, kaip su jais susiję asmens duomenys yra renkami, naudojami ar jie yra kitaip tvarkomi, taip pat, koku tikslu ir mastu asmens duomenys yra ar bus tvarkomi. Taigi, kreditoriai turi būti skaidrūs, atviri ir sąžiningi skolininkų atžvilgiu, t. y. skolininkai turi žinoti, kokia veikla užsiima kreditoriai, kokiais tikslais ir kaip tvarko skolininkų asmens duomenis.

Skaidrumas yra glaudžiai susijęs su BDAR įtvirtintomis duomenų subjektų teisėmis ir jų įgyvendinimo taisyklėmis, *pavyzdžiui*, skaidrumo reikalavimai įgyvendinami pateikiant informaciją duomenų subjektui, kai asmens duomenys yra renkami iš duomenų subjekto ar gaunami ne iš jo.

Pavyzdys Nr. 1³

„Sutarties 4.2 punkte įtvirtinta, kad „*Tvarkytojas turi teisę, Valdytojo vardu, rinkti skolininkų asmens duomenis valstybės registruose bei iš registru gautus asmens duomenis tvarkyti tarpininkaujant ikiteisminiame skolos išieškojimo procese*“, tačiau Inspekcija pažymi, kad pareiškėjo duomenys iš VĮ „C“ buvo rinkti ne UAB „A“ (duomenų valdytojas) vardu, o UAB „B“ vardu pagal tarp Bendrovės „B“ ir VĮ „C“ sudarytos Sutarties pagrindą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Inspekcija daro išvadą, kad nagrinėjamu atveju **pažeistas BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintas skaidrumo principas**. Vadovaujantis BDAR 5 straipsnio 2 dalimi, būtent UAB „A“, kaip duomenų valdytojas, yra atsakingas už asmens duomenų tvarkymo principų, taip pat ir skaidrumo

¹https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/01_%20SolPriPa%20Asmens%20duomeniu%20apsaugos%20gaires%20SMULKIAJAM%20IR%20VIDUTINIAM%20VERSLUI%202019-11-08.pdf.

²*Teisėtumas* reiškia, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi remiantis bent viena BDAR įtvirtinta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga nustatyta 6 ir (ar) 9 straipsnyje. *Sąžiningumas* reiškia, kad asmens duomenų tvarkymas turi būti atliekamas sąžiningai. Duomenų subjektas turi būti informuotas, kad yra tvarkomi jo asmens duomenys ir apie su tuo susijusias rizikas. *Sąžiningumas taip pat reiškia*, kad duomenų subjektas neturi būti klaidinamas apie tai, kaip yra renkami ir toliau tvarkomi jo asmens duomenys.

³Inspekcijos 2021-08-18 sprendimas.

principo, įgyvendinimą, todėl UAB „A“, kaip duomenų valdytojui, teiktinas nurodymas užtikrinti, kad ateityje renkant ir informuojant duomenų subjektus apie jų vardu atliekamą asmens duomenų tvarkymą, **būtų aiškiai nurodyta, kas yra duomenų tvarkytojas / valdytojas**“.

Pavyzdys Nr. 2⁴

„Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupė 2017 m. lapkričio 29 d. (paskutinį kartą peržiūrėta ir priimta 2018 m. balandžio 11 d.) Skaidrumo užtikrinimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 gairėse nurodė, kad pagal BDAR 171 konstatuojamąją dalį, kai duomenų tvarkymas jau buvo pradėtas **iki 2018 m. gegužės 25 d.**, duomenų valdytojas turėtų užtikrinti, kad tas tvarkymas būtų atliekamas pagal skaidrumo prievoles, pradedamas taikyti nuo 2018 m. gegužės 25 d. (kartu su kitomis BDAR nustatytomis prievolėmis). Tai reiškia, kad iki 2018 m. gegužės 25 d. duomenų valdytojai turėtų peržiūrėti visą informaciją, kuri duomenų subjektams teikiama apie jų asmens duomenų tvarkymą (pvz., pareiškimuose ir (arba) pranešimuose dėl privatumo ir t. t.), ir užtikrinti šiose gairėse aptariamų skaidrumo reikalavimų laikymąsi. Jei ta informacija pakeičiama arba papildoma, duomenų valdytojai turėtų paaiškinti duomenų subjektams, kad tie pakeitimai buvo padaryti siekiant laikytis BDAR, minėta darbo grupė rekomenduoja aktyviai informuoti duomenų subjektus apie tokius pakeitimus arba papildymus.

Pagal UAB „A“ pateiktą informaciją darytina išvada, kad teisinės pareigos, numatytos BDAR 13 straipsnio 1 dalies c punkte, informuoti pareiškėją apie teisinį asmens duomenų tvarkymo, t. y. jo asmens duomenų perdavimo UAB „B“ pagrindą (**t. y. BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktą**), neįvykdė. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad UAB „A“ nevykdydama šios prievolės **pažeidė BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punktą (skaidrumo principą)**“.

b) *tikslo apribojimo principas*. Skolininko asmens duomenys turi būti renkami nustatytais, aiškiai apibrėžtais bei teisėtais tikslais ir toliau netvarkomi su tais tikslais nesuderinamu būdu.

Tikslo apribojimo principas apsaugo skolininkus, kaip duomenų subjektus, nustatant apribojimus tam, kaip duomenų valdytojai gali naudoti jų asmens duomenis.

Svarbu pabrėžti, kad asmens duomenų tvarkymo tikslas turėtų būti apibrėžiamas *ne vėliau* kaip asmens duomenų rinkimo pradžioje.

Tikslo apribojimo principo koncepcija turi dvi pagrindines sudedamąsias dalis: asmens duomenys turi būti renkami „apibrėžtais, aiškiais ir teisėtais“ tikslais (tikslu nurodymas), *ir* negali būti „toliau tvarkomi būdais, kurie būtų nesuderinami“ su šiais tikslais (suderinamas naudojimas).

Tolesnis tvarkymas kitokiu tikslu nebūtinai reiškia, kad tvarkymas yra nesuderinamas. Suderinamumas turi būti vertinamas *kiekvieniu konkrečiu atveju*.

Kai duomenų tvarkymas kitu tikslu nei tas, dėl kurio duomenys buvo surinkti, nėra grindžiamas duomenų subjekto sutikimu arba Europos Sąjungos ar valstybės narės teise, kuri yra demokratinėje visuomenėje būtina ir proporcinga priemonė 23 straipsnio 1 dalyje nurodytiems tikslams apsaugoti, duomenų valdytojas, siekdamas įsitikinti, *ar duomenų tvarkymas kitu tikslu yra suderinamas su tikslu, dėl kurio iš pradžių asmens duomenys buvo surinkti*, vadovaudamasis BDAR 6 straipsnio 4 dalimi, turi atlikti *tikslų suderinamumo vertinimą*⁵.

Visų pirma, reikėtų atsižvelgti į šiuos pagrindinius veiksnius:⁶

⁴Inspekcijos 2021-07-01 sprendimas.

⁵29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu, 2013 m. balandžio 2 d. nuomonė Nr. 03/2013 dėl tikslo ribojimo, kuri pasiekama šia nuoroda: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinionrecommendation/files/2013/wp203_en.pdf. Neoficialus vertimas į lietuvių kalbą skelbiamas Inspekcijos interneto svetainėje: <https://vdai.lrv.lt/lt/naudinga-informacija/rekomendacijos-gaires-ir-kt/europos-duomenu-apsaugos-valdybos-metodine-informacija>.

⁶BDAR 6 straipsnio 4 dalis; 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu, 2013 m. balandžio

- ✓ visas sąsajas tarp tikslų, kuriais asmens duomenys buvo surinkti, ir numatomo tolesnio duomenų tvarkymo tikslų;
- ✓ aplinkybes, kuriomis asmens duomenys buvo surinkti, visų pirma susijusias su duomenų subjektų ir duomenų valdytojo tarpusavio santykiu;
- ✓ asmens duomenų pobūdį, visų pirma ar tvarkomi specialių kategorijų asmens duomenys pagal 9 straipsnį; ir kt.;
- ✓ numatomo tolesnio duomenų tvarkymo galimas pasekmės duomenų subjektams;
- ✓ tinkamų apsaugos priemonių, kurios gali apimti šifravimą ar pseudonimų suteikimą, buvimą.

c) *duomenų kiekio mažinimo principas*. Tvarkomi skolininko asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kurių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi. Norėdamas įsitikinti, kad asmens duomenys yra adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kurių reikia, duomenų valdytojas turi įsivertinti, kokio tikslo siekia tvarkydami asmens duomenis. Šis principas apriboja duomenų, kurie tvarkomi, apimtį. Tvarkomi asmens duomenys turi būti ne pernelyg didelės apimties, atsižvelgiant į nustatytus tikslus. Visi asmens duomenys, kurie nėra reikalingi tam tikram tikslui pasiekti, neturi būti renkami ir (arba) toliau tvarkomi. Duomenų valdytojai turėtų siekti surinkti kuo mažiau duomenų apie kiekvieną skolininką ir tik tuos, kurių reikia, kad būtų tinkamai įgyvendinti jų tvarkymo tikslai.

Taigi, kreditoriai neturi tvarkyti daugiau skolininkų asmens duomenų, nei reikia jų tvarkymo tikslui pasiekti. Į tvarkomų asmens duomenų apimtį taip pat neturėtų būti įtraukta nereikšminga informacija. *Pavyzdžiui*, tikslinga tvarkyti tiek asmens duomenų, kiek tokie duomenys leidžia nustatyti konkretų skolininką ir netvarkyti kitų nesusijusių su juo asmens duomenų.

d) *tikslumo principas*. Tvarkomi skolininko asmens duomenys turi būti tikslūs ir prireikus atnaujinami. Turi būti imamasi visų pagrįstų priemonių užtikrinti, kad asmens duomenys, kurie nėra tikslūs, atsižvelgiant į jų tvarkymo tikslus, būtų nedelsiant ištrinami arba ištaisomi.

Kitaip tariant, duomenų valdytojas privalo užtikrinti, kad netvarko asmens duomenų, kurie jam nėra reikalingi (*pavyzdžiui*, kito asmens kontaktinių duomenų, patekusių pas duomenų valdytoją per klaidą) arba kurie nėra tikslūs (*pavyzdžiui*, duomenų subjekto pateiktas kontaktinis adresas šiam duomenų subjektui nepriklauso), jei ši aplinkybė duomenų valdytojui žinoma. Taip duomenų valdytojas gali užtikrinti, kad nebus susisiektas su skola nesusijusiais asmenimis.

BDAR nenumato konkrečių terminų, per kuriuos duomenų valdytojas turi ištaisyti netikslus duomenis. Inspekcija bendrų, visiems duomenų valdytojams taikomų terminų taip pat negali nustatyti, kiekvienas atvejis vertinamas individualiai, tačiau vis dėlto duomenų valdytojai turėtų *nepagrįstai nedelsiant* ištaisyti netikslus su skolininku susijusius asmens duomenis.

Pastebėtina, kad duomenų valdytojas turėtų imtis visų pagrįstų priemonių (*pavyzdžiui*, nustatyti asmens duomenų periodinės peržiūros terminus) siekiant užtikrinti, kad netikslūs asmens duomenys būtų ištaisyti arba ištrinti (BDAR preambulės 39 konstatuojamoji dalis).⁷ Tikslumo principas yra glaudžiai susijęs su duomenų subjekto teise reikalauti ištaisyti duomenis (BDAR 16 straipsnis).

e) *saugojimo trukmės apribojimo principas*. Tvarkomi skolininko asmens duomenys turi būti laikomi tokia forma, kad skolininko tapatybę būtų galima nustatyti ne ilgiau, nei tai yra būtina tais tikslais, kuriais skolininko asmens duomenys yra tvarkomi.

Kaip nustatyti saugojimo laikotarpį? BDAR nenurodo, kiek laiko duomenų valdytojas turi saugoti asmens duomenis. BDAR įtvirtina tik bendrąjį principą dėl asmens duomenų saugojimo termino. Duomenų valdytojas turi tai pagrįsti, remdamasis savo asmens duomenų tvarkymo tikslais.

2 d. nuomonė Nr. 03/2013 dėl tikslo ribojimo, kuri pasiekama šia nuoroda: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinionrecommendation/files/2013/wp203_en.pdf. Neoficialus vertimas į lietuvių kalbą skelbiamas Inspekcijos interneto svetainėje: <https://vdai.lrv.lt/lt/naudinga-informacija/rekomendacijos-gaires-ir-kt/europos-duomeniu-apsaugos-valdybos-metodine-informacija>.

⁷Siūlome susipažinti su Inspekcijos 2020-09-28 pateikta informacija dėl *baudos skyrimo tikslumo principo kontekste*, kurią galite rasti čia: <https://vdai.lrv.lt/lt/naujienos/pagal-bendrajį-duomeniu-apsaugos-reglamentą-skirta-bauda-del-netinkamai-tvarkomu-ivaikinto-vaiko-tevu-asmens-duomeniu>.

Konkretūs asmens duomenų saugojimo terminai gali būti įtvirtinti teisės aktuose (nacionaliniuose ar tarptautiniuose teisės aktuose) arba juos nustatyti turi pats duomenų valdytojas (kreditorius). Kreditoriui nustatant duomenų saugojimo terminą reikėtų atsižvelgti į tikslus, dėl kurių kreditoriui reikia tvarkyti duomenis, ir į visas teises prievoles saugoti duomenis nustatytą laikotarpį. Taigi, duomenų valdytojas, įvertinęs atliekamą asmens duomenų tvarkymą ir tokio tvarkymo tikslus (duomenų saugojimo terminas gali skirtis priklausomai nuo duomenų tvarkymo tikslo), turi išsiaiškinti, ar teisės aktai nenustato asmens duomenų saugojimo termino (*pavyzdžiui*, nustatant asmens duomenų saugojimo terminą galima būtų atsižvelgti į tai, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 straipsnio 9 dalyje nustatyti ieškinio senaties terminai, *pavyzdžiui*, sutrumpintas penkerių metų ieškinio senaties terminas taikomas reikalavimams dėl palūkanų ir kitokių periodinių išmokų išieškojimo) bei kt.⁸

Duomenų valdytojas turi apsvarstyti savo nurodytus asmens duomenų tvarkymo tikslus. Asmens duomenis gali saugoti tol, kol galioja vienas iš šių tikslų, tačiau neturėtų saugoti duomenų neribotą laiką „*jei jų gali prireikti*“ arba jei yra tik nedidelė galimybė, kad juos naudos.

f) *vientisumo ir konfidencialumo principas*. Tvarkomi skolininko asmens duomenys turi būti tvarkomi tokiu būdu, kad taikant atitinkamas technines ar organizacines priemones būtų užtikrintas tinkamas asmens duomenų saugumas, įskaitant apsaugą nuo duomenų tvarkymo be leidimo arba neteisėto duomenų tvarkymo ir nuo netyčinio praradimo, sunaikinimo ar sugadinimo.

Papildomas nuostatas dėl duomenų tvarkymo saugumo numato BDAR 32 straipsnis, tačiau pabrėžtina, kad BDAR nenustato konkrečių saugumo priemonių (jų turinio) asmens duomenų tvarkymo metu – duomenų valdytojas / duomenų tvarkytojas (kreditoriai ir jų pasitelkti duomenų tvarkytojai) atsižvelgdamas į jo veiklą, tvarkomų asmens duomenų pobūdį, galimus tvarkymo pavojus ir rizikas bei kitas reikšmingas aplinkybes, jų efektyviausią turinį turi nustatyti kiekvienu atveju atskirai bei pasirūpinti, kad saugumo priemonės būtų tinkamai įgyvendinamos bei sistemingai prižiūrimos / atnaujinamos. Atkreiptinas dėmesys, kad saugumo priemonės pasirenkamos pagal rizikos vertinimo metu gautus rezultatus.

Pažymime, kad Inspekcija 2020-06-18 parengė „*Tvarkomų asmens duomenų saugumo priemonių ir rizikos įvertinimo gaires duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams*“⁹. Šios gairės parengtos siekiant padėti duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams, kurie priskiriami prie smulkiojo ar vidutinio verslo subjektų, įvertinti aktualius pavojus asmens duomenų saugumui ir įgyvendinti tinkamas saugumo priemones.

Skolininko asmens duomenys neturėtų būti atskleisti ar sudaryta galimybė su jais susipažinti asmenims, kurie neturi teisės jų gauti ar matyti, *pavyzdžiui*, su konkrečios skolos išieškojimu nesusijusiems kolegoms darbovietėje. Nevalia skolininkų asmens duomenų skelbti skelbimų lentose, socialinių tinklų grupėse ar kitose vietose, kuriose gali būti prarasta asmens duomenų kontrolė.

Kartais klystama ir mėginant rasti skolininkus, *pavyzdžiui*, aptikti jų pėdsakus socialiniuose tinkluose ar telefonu. Šiais kanalais ieškant įsiskolinusių asmenų *ir neįsitikinus surasto asmens tapatybe*, kyla rizika atskleisti asmens duomenis tretiesiems asmenims, su išieškoma skola neturintiems nieko bendro. Socialiniame tinkle paskyrą gali turėti keletas asmenų tuo pačiu vardu ir pavarde, pasivadinusių kitais vardais ar slapyvardžiais.

Apibendrinant pateiktą informaciją, duomenų valdytojas, tvarkydamas asmens duomenis, turi užtikrinti, kad:

- ✓ duomenys apie skolininkus būtų renkami ir naudojami sąžiningai ir teisėtai;
- ✓ duomenys nebūti naudojami jokiais kitais su skolos administravimu ir išieškojimo nesuderinamais tikslais;
- ✓ duomenys yra būtini, ne pernelyg didelės apimties, atsižvelgiant į nustatytus asmens duomenų tvarkymo tikslus;

⁸<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr>.

⁹https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/VDAI_saugumo_priemoniu_gaires-2020-06-18.pdf.

- ✓ duomenys yra tikslūs ir (prireikus) nuolat atnaujinami;
- ✓ duomenys saugomi ne ilgiau, negu tai būtina;
- ✓ duomenys tvarkomi saugiai;
- ✓ duomenys perduodami už EEE ribų tik jei laikomasi BDAR V skyriuje nustatytų sąlygų.

TAM TIKRI TEISĖTO ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO SĄLYGŲ PASIRINKIMO ASPEKTAI

Primintina, kad asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas, be kita ko, tik tuo atveju, kai jis gali būti pagrįstas bent viena teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga, numatyta BDAR 6 ir (ar) 9 straipsniuose, atsižvelgiant į tvarkomų duomenų kategorijas (pavyzdžiui, sveikatos duomenys)¹⁰. Priklausomai nuo konkrečios asmens duomenų tvarkymo operacijos tikslų, skolininko asmens duomenys gali būti tvarkomi, *pavyzdžiui*:

✓ *esant duomenų subjekto sutikimui*¹¹ (BDAR 6 straipsnio 1 dalies a punktas). *Pavyzdžiui*, jei nėra kitų išimčių, nustatytų BDAR 9 straipsnio 2 dalyje, skolininko sveikatos duomenys dėl įsiskolinimo atidėjimo gali būti tvarkomi tik turint *aiškų* skolininko sutikimą¹².

Neretai asmenys klysta manydami, kad jų asmens duomenų tvarkymas, nesant jų sutikimo, yra neteisėtas ar net draudžiamas. Čia dar kartą reikėtų pabrėžti, kad sutikimas yra tik viena iš galimų teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygų, tačiau ne vienintelė, pavyzdžiui, tvarkyti duomenis gali reikėti siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas (arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį); arba asmens duomenų tvarkymas vykdomas remiantis duomenų valdytojo teisėtais interesais.

✓ *kai tvarkyti duomenis būtina siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas, arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį*¹³ (BDAR 6 straipsnio 1 dalies b punktas);

Pavyzdys Nr. 3¹⁴

„Inspekcija pažymėjo, kad: „pareiškėjo asmens duomenys buvo tvarkomi **ne duomenų subjekto sutikimo, o sutartinės prievolės pagrindu**, įtvirtintu iki 2018 m. liepos 16 d. galiojusio ADTAI 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte. Pareiškėjas negalėjo reikalauti ištrinti jo duomenų ar uždrausti juos tvarkyti, ar perduoti tretiesiems asmenims, kadangi asmens duomenų tvarkymas **buvo būtinas iš sutarties atsiradusiai prievolei įgyvendinti**“.

✓ *tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių*

¹⁰Detaliau kiekviena teisėto asmens duomenų teisėto tvarkymo sąlyga yra aptarta 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu, 2014 m. balandžio 9 d. Nuomonėje Nr. 06/2014 duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį.

¹¹Plačiau galite skaityti Europos duomenų apsaugos valdybos 2020 m. gegužės 4 d. gaires 05/2020 dėl sutikimo pagal Reglamentą 2016/679: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_lt_0.pdf.

¹²Žr. plačiau Inspekcijos 2021-07-07 D.U.K. „Skolininkas pats savo iniciatyva pateikia savo sveikatos duomenis dėl įsiskolinimo atidėjimo“ [https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/27%20DUK%20Skolininko%20sveikatos%20duomenys%20\(2021-07-07\).pdf](https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/27%20DUK%20Skolininko%20sveikatos%20duomenys%20(2021-07-07).pdf).

¹³https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines-art_6-1-b-adopted_after_public_consultation_lt.pdf.

¹⁴LVAT atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo, kuriuo buvo paliktas galioti Inspekcijos sprendimas dėl skolininkų asmens duomenų tvarkymo (2021-07-21, administracinė byla Nr. eA-1275-261-2021, žr. <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=333752cb-18de-41a8-99b1-a4cd1f08e066>).

būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni (BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktas)¹⁵.

Pavyzdys Nr. 4¹⁶

„29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė, įkurta 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu (toliau – Darbo grupė) 2014 m. balandžio 9 dieną priimtoje Nuomonėje Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį yra nurodžiusi, kad 7 straipsnio b punktas taikomas tik tam, kas būtina sutarčiai vykdyti. Jis netaikomas visiems tolesniems veiksams, kurių imamasi dėl sutarties nevykdymo, arba visiems kitiems galimiems įvykiams vykdant sutartį. 7 straipsnio b punktas gali būti taikomas duomenų tvarkymui vykdant sutartį įprasta tvarka, tačiau jeigu ją vykdant atsitinka koks nors įvykis, dėl kurio kyla konfliktas, duomenų tvarkymo pobūdis gali pasikeisti. Būtinam duomenų tvarkymui vykdant sutartį reikėtų priskirti ir svarbiausios informacijos apie duomenų subjektą, įskaitant jo vardą, pavardę, adresą ir informaciją apie neįvykdytus sutartinius įsipareigojimus, tvarkymą siunčiant oficialius priminimus. **Sudėtingesnis duomenų tvarkymas dalyvaujant arba nedalyvaujant trečiosioms šalims, pavyzdžiui, skolų išieškotojams, arba kai už paslaugą nesumokėjęs klientas paduodamas į teismą, gali būti pripažintas jau nebe duomenų tvarkymu vykdant sutartį „įprasta tvarka“, todėl 7 straipsnio b punktas jam nebūtų taikomas.** Tačiau tai nereiškia, kad toks duomenų tvarkymas iš esmės būtų neteisėtas, nes duomenų valdytojas turi teisėtą interesą imtis savo teisių gynimo priemonių, siekdamas užtikrinti, kad būtų paisoma jo teisių pagal sutartį. Galima remtis ir kitais teisiniais pagrindais, pavyzdžiui, 7 straipsnio f punktu, su sąlyga, kad būtų imtasi tinkamų apsaugos ir kitų priemonių ir nustatyta atitiktis pusiausvyros kriterijui.

Taigi, nagrinėjamu atveju asmens duomenų tvarkymas būtų teisėtas, jeigu jis būtų pagrįstas bent viena BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta sąlyga, pavyzdžiui, asmens sutikimu (BDAR 6 straipsnio 1 dalies a punktas) ar teisėto intereso pagrindu (BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu). BDAR 21 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad duomenų subjektas turi teisę dėl su juo susiję asmens duomenys būtų tvarkomi, kai toks duomenų tvarkymas vykdomas pagal 6 straipsnio 1 dalies e arba f punktus, įskaitant profiliavimą remiantis tomis nuostatomis. Duomenų valdytojas nebetvarko asmens duomenų, išskyrus atvejus, kai duomenų valdytojas įrodo, **kad duomenys tvarkomi dėl įtikinamų teisėtų priešasčių, kurios yra viršesnės už duomenų subjekto interesus, teises ir laisves, arba siekiant pareikšti, vykdyti ar apginti teisinius reikalavimus.**

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad pareiškėja, pastačiusi automobilį mokomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, sutiko su UAB „A“ (duomenų valdytojo) nurodytomis paslaugos teikimo sąlygomis ir įsipareigojo už suteiktas paslaugas sumokėti, tačiau to nepadarė. Todėl UAB „A“ pagal nustatytas taisykles įgijo teisę į baudos sumokėjimą už pareiškėjos sutartinių įsipareigojimų nevykdymą, o pareiškėjai per nustatytą terminą nesumokėjus baudos – į skolos išieškojimą. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Sutartį bendrovė „B“ (duomenų tvarkytojas) įsipareigojo teikti ikiteisminio išsiskolinimų valdymo paslaugas UAB „A“ (duomenų valdytojui) ir pareiškėjos duomenis iš VI „C“ rinko ir panaudojo Sutarties 2.3 papunktyje nustatytu tikslu, VDAI daro išvadą, kad bendrovė „B“ (duomenų tvarkytojas) pareiškėjos asmens duomenis tvarkė teisėtai, t. y. atliktas pareiškėjos asmens duomenų tvarkymas atitiko **BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktą**, todėl pareiškėjos reikalavimas pripažįstamas nepagrįstu“.

¹⁵29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės 2014 m. balandžio 9 d. Nuomonė Nr. 06/2014 „Dėl Duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį“ kuri pasiekama šia nuoroda: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_lt.pdf.

¹⁶ Inspekcijos 2021-08-18 sprendimas.

Pavyzdys Nr. 5¹⁷

„UAB „A“ turėjo teisėtą interesą perduoti asmens duomenis UAB „B“ ir apie tai pareiškėjas buvo informuotas, kad duomenų subjekto teisėti interesai šiuo atveju nėra viršesni už trečiųjų asmenų teisėtus interesus įvertinti asmens kreditingumą ir valdyti įsiskolinimą“.

Pastebime, kad dėl skolininkų teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygų teisėtumo panašiai aiškina ir kitos duomenų apsaugos priežiūros institucijos, *pavyzdžiui*, Bulgarijos duomenų apsaugos priežiūros institucija:

Pavyzdys Nr. 6¹⁸

Pareiškėjas buvo banko klientas ir pasirašė su banku sutartį dėl kredito kortelės išdavimo jo vardu. Jis gavo laišką iš banko, kuriame buvo pranešta pareiškėjui, kad jo kredito kortelėje esanti neapmokėta skola perduodama skolų išieškojimo bendrovei. Pareiškėjas kreipėsi su skundu į Bulgarijos duomenų apsaugos priežiūros instituciją, kad bankas be jo aiškaus leidimo skolų išieškojimo bendrovei pateikė jo asmeninę ir finansinę informaciją.

Bulgarijos duomenų apsaugos priežiūros institucija laikėsi nuomonės, kad pagal Duomenų apsaugos įstatymo 4 straipsnį duomenų valdytojas gali tvarkyti asmeninę informaciją tik tada, kai įvykdoma bent viena iš šių sąlygų: duomenų subjektas davė aiškų sutikimą arba tvarkymas yra būtinas norint įvykdyti sutartis, kurios dalis yra duomenų subjektas, arba duomenų valdytojo ar trečiosios šalies, kuriai duomenys yra atskleisti, teisėti interesai.

Bulgarijos duomenų apsaugos priežiūros institucija, šiuo atveju nustatė, kad banko skolos išieškojimo veiksmai yra priimtini pagal įstatymą, nes bankas yra duomenų valdytojas ir turi teisėtą interesą išieškoti iš skolininko (pareiškėjo) skolą dėl savo kredito kortelės operacijų, ir turi teisėtumą dalytis pareiškėjo duomenimis su banko subrangovu (duomenų tvarkytoju) atsižvelgiant į sutarties sąlygas tarp banko ir pareiškėjo.

SKOLININKŲ, KAIP DUOMENŲ SUBJEKTŲ, TEISĖS IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

Duomenų valdytojams bendra informacija apie duomenų subjekto teises ir jų įgyvendinimą yra pateikiama Gairėse smulkiąjam ir vidutiniam verslui¹⁹, todėl šioje dalyje atkreipiame dėmesį tik į svarbiausius aspektus, susijusius su skolininkų ir jų teisių įgyvendinimu praktikoje vadovaujantis BDAR. **Pabrėžtina, kad duomenų subjekto teisių įgyvendinimas nereiškia įsiskolinimo peržiūrėjimo. Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys į tai, kad duomenų subjektų teisių įgyvendinimas neturi įtakos skolininkų sutartiniams išpareigojimams su kreditoriumi (pavyzdžiui, skolos dydžiui, skolos buvimo ar nebuvimo faktui, delspinigiams ar kt.)“.**

BENDROSIOS DUOMENŲ SUBJEKTO TEISIŲ ĮGYVENDINIMO SĄLYGOS

BDAR 12 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad duomenų valdytojas imasi tinkamų priemonių, kad visą 13 ir 14 straipsniuose nurodytą informaciją ir visus pranešimus pagal 15–22 ir 34 straipsnius, *susijusius su duomenų tvarkymu, duomenų subjektui pateiktų glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba.*

¹⁷Inspekcijos 2020-07-01 sprendimas.

¹⁸Šaltinis: Bulgarijos duomenų apsaugos priežiūros institucija, Decision No. ZH-67/2014102, Žr. https://www.cdpd.bg/index.php?p=element_view&aid=1346.

¹⁹https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/01_%20SolPriPa%20Asmens%20duomeniu%20apsaugos%20gaires%20SMULKIAJAM%20IR%20VIDUTINIAM%20VERSLUI%202019-11-08.pdf.

Darbo grupė 2018-04-11 parengtame dokumente „Dėl skaidrumo užtikrinimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 gairių²⁰ (toliau – Gairės dėl skaidrumo) 33 punkte nurodyta, kad 13 ir 14 straipsniuose nurodyta, kad duomenų valdytojas „duomenų subjektui pateikia visą šią informaciją <...>“. Čia svarbiausias žodis yra „pateikia“. Tai reiškia, kad duomenų valdytojas privalo imtis aktyvių veiksmų, kad duomenų subjektui pateiktą aptariamą informaciją arba aktyviai nukreiptų duomenų subjektą į vietą, kurioje ta informacija yra (pvz., naudodamas tiesioginę nuorodą, greitojo atsako (QR) kodą ir t. t.). Duomenų subjektas šiuose straipsniuose nurodytos informacijos neturi aktyviai ieškoti tarp kitos informacijos, pvz., svetainės, taikomosios programos arba programėlės naudojimo nuostatose ir sąlygose. Visa duomenų subjektams skirta informacija jiems turėtų būti pateikta vienoje vietoje arba viename išsamiaame (skaitmeniniame, skelbiamame svetainėje, arba popieriniame) dokumente, kuris jiems būtų lengvai prieinamas, norint susipažinti su visa informacija.

Pavyzdys Nr. 7²¹

„BDAR 13 straipsnio 1 dalies e punkte nustatyta, kad duomenų subjektui turi būti pateikiama informacija, jei yra, apie asmens duomenų gavėjus arba asmens duomenų gavėjų kategorijas. Remiantis šia nuostata UAB „A“ privalėjo pareiškėją informuoti apie jo asmens duomenų perdavimą UAB „B“.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad UAB „A“ jo neinformavo apie asmens duomenų perdavimą UAB „B“. UAB „A“ pateiktame atsakyme į VDAI raštą nurodė, kad mokėjimo pranešimuose, kurie buvo siunčiami pareiškėjui, buvo nurodytas logotipas, kuriame informuojama, kad sąskaitos apmokėjimą kontroliuoja kredito valdymo bendrovė UAB „B“.

Iš pareiškėjo ir UAB „A“ pateiktų pareiškėjui siųstų sąskaitų kopijų matyti, kad jose yra nurodomas UAB „B“ logotipas, virš jo pateikiamas užrašas „šios sąskaitos apmokėjimą kontroliuoja kreditų valdymo bendrovė“, taip pat nurodomas UAB „B“ internetinio puslapio adresas ir telefono numeris.

Atsižvelgiant į minėtą BDAR nuostatą, taip pat į informaciją, kuri buvo pateikta pareiškėjui, darytina išvada, jog pareiškėjui nebuvo pateikta aiški, suprantama ir konkreti informacija, kad jo asmens duomenys bus perduoti UAB „B“, bei šios įmonės statusas asmens duomenų tvarkymo atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad UAB „A“ tinkamai neįgyvendino skaidrumo principo, įtvirtinto BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte, ir pareiškėjo skundas šioje dalyje pripažintinas pagrįstu. **Tačiau, pažymėtina, kad ši aplinkybė, jog pareiškėjas nebuvo tinkamai informuotas apie jo asmens duomenų gavėją, savaime nedaro UAB „A“ veiksmų, pasitelkiant UAB „B“, neteisėtais.**

Atsižvelgiant į tai, kad UAB „A“ tinkamai neįgyvendino *skaidrumo principo*, jai **teiktinas nurodymas užtikrinti, kad duomenų subjektams visa 13 ir 14 straipsniuose nurodyta informacija būtų pateikta glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba.**

Pavyzdys Nr. 8²²

„UAB „A“ informavo pareiškėją (kaip ir visus kitus sąskaitų gavėjus) tik apie galimybę perduoti jo duomenis esant išskolinimui, o ne apie konkretų pareiškėjo asmens duomenų perdavimo UAB „B“ veiksmą, todėl **darytina išvada, jog pareiškėjui nebuvo pateikta aiški, suprantama ir konkreti informacija apie jo asmens duomenų perdavimą UAB „B“ bei šios įmonės statusas asmens duomenų tvarkymo atžvilgiu.** Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad UAB „A“ **tinkamai neįgyvendino skaidrumo principo, įtvirtinto BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte, ir**

²⁰<https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/622227> (šioje nuorodoje rasite Gairės dėl skaidrumo ir lietuvių kalba).

²¹Inspekcijos 2019-04-05 sprendimas.

²²Inspekcijos 2019-07-08 sprendimas.

pareiškėjo skundas šioje dalyje pripažintinas pagrįstu. Tačiau, pažymėtina, kad ši aplinkybė, jog pareiškėjas nebuvo tinkamai informuotas apie jo asmens duomenų gavėją, savaime nedaro UAB „A“ veiksmų, *pasitelkiant duomenų tvarkytoją* UAB „B“, neteisėtais. **Atsižvelgiant į tai, kad UAB „A“ tinkamai neįgyvendino skaidrumo principo**, jai teiktinas nurodymas užtikrinti, **kad duomenų subjektams visa 13 ir 14 straipsniuose nurodyta informacija būtų pateikta glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba.**“

Ar duomenų subjekto teisės įgyvendinamos nemokamai?

Įgyvendinant duomenų subjekto teises visa informacija, pranešimai teikiami ir visi veiksmai atliekami nemokamai. Tačiau, jeigu asmens prašymai yra akivaizdžiai nepagrįsti arba neproporcingi, *pavyzdžiui*, dėl jų pasikartojančio pobūdžio, duomenų valdytojas gali elgtis dvejopai:

- ✓ Imti *pagrįstą* mokestį, atsižvelgdamas į administracines išlaidas, už informacijos ar pranešimo teikimą arba prašomų veiksmų vykdymą;
- ✓ *Atsisakyti* imtis veiksmų pagal prašymą.

Svarbu įsidėmėti, kad pareiga įrodyti, kad prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba neproporcingas, tenka duomenų valdytojui. Paprastai, kaip tinkama įrodymų pateikimo priemonė, būtų laikomas raštu arba kitomis priemonėmis pateiktas *motyvuotas* atsakymas duomenų subjektui dėl atsisakymo įgyvendinti jo teises, kurį, prireikus, duomenų valdytojas galėtų pateikti Inspekcijai.

Pavyzdys Nr. 9²³

„Bendrovė taiko mokestį už informacijos apie duomenų tvarkymą suteikimą, jeigu duomenų subjektas dėl šios informacijos suteikimo kreipiasi daugiau kaip 1 kartą per metus. Pavyzdžiui, sutartyje nurodyta, kad 1 kartą per metus duomenų subjektui informacija apie tvarkomus jo asmens duomenis pateikiama raštu nemokamai. Jei nuomininkas kreipiasi daugiau kaip 1 kartą per kalendorinius metus dėl tokios informacijos pateikimo, vienkartinis mokestis už šios informacijos pateikimą yra 20 eurų. BDAR 12 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad pagal BDAR 13 ir 14 straipsnius teikiama informacija ir visi pranešimai bei visi veiksmai pagal 15–22 ir 34 straipsnius yra nemokami. Inspekcija sprendė, kad, remiantis BDAR 12 straipsnio 5 dalimi, Bendrovės reikalavimas už pakartotinį kreipimąsi daugiau kaip 1 kartą per kalendorinius metus dėl informacijos apie tvarkomus jo asmens duomenis ***mokėti 20 Eur mokestį yra nepagrįstas ir neteisėtas***. Inspekcija sprendime pažymėjo, kad Bendrovei siekiant apsiginti nuo nepagrįstų prašymų ar piktnaudžiavimo prašant informacijos apie tvarkomus asmens duomenis, BDAR 12 straipsnio 5 dalyje yra įtvirtinta duomenų valdytojo teisė, kai duomenų subjekto ***prašymai yra akivaizdžiai nepagrįsti arba neproporcingi***, visų pirma dėl jų pasikartojančio turinio, duomenų valdytojas gali arba: a) imti pagrįstą mokestį, atsižvelgdamas į informacijos teikimo arba pranešimų ar veiksmų, kurių prašoma, administracines išlaidas; arba b) gali atsisakyti imtis veiksmų pagal prašymą. Duomenų valdytojui tenka pareiga įrodyti, kad prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba neproporcingas.“

Asmens tapatybės nustatymas ir atstovavimas.

Jei duomenų valdytojas turi pagrįstų abejonių dėl prašymą pateikusių fizinio asmens tapatybės, jis gali paprašyti pateikti papildomos informacijos, reikalingos norint patvirtinti asmens, kurio duomenis tvarko, tapatybę (pvz., paspausti patvirtinimo nuorodą, įvesti vartotojo vardą ar slaptažodį ir pan.). Prašydami papildomos informacijos, duomenų valdytojai turėtų jos prašyti tik tiek, kiek duomenų valdytojui yra būtina siekiant identifikuoti fizinį asmenį. Taigi, turi būti išlaikytas

²³Inspekcijos 2019-10-28 parengtas apibendrinimas „Nuomos paslaugas teikiančių bendrovių tikrinimų apibendrinimas dėl duomenų kiekio mažinimo principo įgyvendinimo, tvarkant asmens duomenis nuomos sutarties sudarymo ir vykdymo tikslu, bei duomenų subjekto informavimo apie asmens duomenų tvarkymą“. Žr. <https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/Nuomos%20paslaugu%20teikeju%20tirkinimai%202019-11-13.pdf>.

proporcingumas. Asmuo, kurio duomenys tvarkomi, savo teises gali įgyvendinti pats arba per atstovą. Jei asmens vardu į duomenų valdytoją kreipiasi asmens atstovas, jis savo prašyme turi nurodyti savo vardą, pavardę, duomenis ryšiui palaikyti, taip pat atstovaujamo asmens vardą, pavardę, informaciją apie tai, kokią asmens teisę ir kokia apimtimi pageidaujama įgyvendinti, ir pridėti atstovavimą patvirtinantį dokumentą ar jo kopiją, patvirtintą teisės aktų nustatyta tvarka.

Terminas, per kurį turi būti įgyvendintos duomenų subjekto teisės.

BDAR 12 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad duomenų valdytojas *nepagrįstai nedelsdamas*, tačiau bet kuriuo atveju *ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo*, pateikia duomenų subjektui informaciją apie veiksmus, kurių imtasi gavus prašymą pagal BDAR 15–22 straipsnius. Tas laikotarpis prireikus gali būti pratęstas *dar dviem mėnesiams, atsižvelgiant į prašymų sudėtingumą ir skaičių. Duomenų valdytojas per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo informuoja duomenų subjektą apie tokį pratęsimą, kartu pateikdamas vėlavimo priežastis.* Kai duomenų subjektas prašymą pateikia elektroninės formos priemonėmis, informacija jam taip pat pateikiama, jei įmanoma, elektroninėmis priemonėmis, išskyrus atvejus, kai duomenų subjektas paprašo ją pateikti kitaip.

Duomenų valdytojams svarbu įsidėmėti, kad apie termino pratęsimą fiziniam asmeniui turėtumėte pranešti dar nepasibaigus vieno mėnesio terminui. Be to, reikėtų atkreipti dėmesį, kad, jeigu nesiimate veiksmų pagal duomenų subjekto prašymą, vieno mėnesio terminas negali būti pratęstas.

Duomenų valdytojo veiksmai, nusprendus neįgyvendinti duomenų subjekto teisių.

Jeigu duomenų valdytojas nesiima veiksmų pagal duomenų subjekto prašymą, duomenų valdytojas apie tai duomenų subjektą turi informuoti *nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo dienos.*

Duomenų valdytojas atsakydamas duomenų subjektui turi:

- ✓ pateikti priežastis (motyvaciją), dėl kurių nesiima veiksmų prašymui įgyvendinti;
- ✓ pateikti informaciją, kad duomenų subjektas turi teisę pateikti skundą Inspekcijai arba teismui.

TEISĖ GAUTI INFORMACIJĄ APIE DUOMENŲ TVARKYMĄ

Skolininkui pateikiama duomenų valdytojo informacija turėtų būti konkreti ir tiksli; visų pirma, turėtų būti aiškiai nurodomi asmens duomenų tvarkymo tikslai ir teisinis pagrindas, tačiau šia informacija neapsiribojant, turi būti pateikiama visa kita papildoma informacija, pagal BDAR 13 ar 14 straipsnius, kuri būtina tam, kad būtų užtikrintas sąžiningas ir skaidrus duomenų tvarkymas, atsižvelgiant į konkrečias asmens duomenų tvarkymo aplinkybes ir kontekstą, tačiau jeigu duomenų valdytojas naudojasi BDAR 13 ir 14 straipsniuose nustatytų prievolių išimtimis, tuomet pagal atskaitomybės principą reikalaujama, kad duomenų valdytojas įrodytų (*ir patvirtintų dokumentais*), *pavyzdžiui*, kokią informaciją duomenų subjektas jau turi.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad tinkamas duomenų subjektų informavimas (duomenų tvarkymo skaidrumas) *yra svarbus ne tik pirminiame duomenų tvarkymo etape, tačiau ir vėlesniuose duomenų tvarkymo procesuose.* Kitaip tariant, duomenų subjektas turėtų būti informuojamas *apie visus esminius ir svarbius pakeitimus*, susijusius su jo asmens duomenų tvarkymu.

Darbo grupės Gairėse dėl skaidrumo paaiškinta, kad „vieni iš kriterijų, pagal kuriuos duomenų valdytojai turėtų įvertinti, ar pakeitimas yra esminis arba svarbus, **yra poveikis duomenų subjektams (įskaitant jų gebėjimą naudotis savo teisėmis) ir pakeitimo netikėtumas duomenų subjektams.** Duomenų subjektams visada turėtų būti pranešama apie tokius (bet ne tik) pareiškimo ir (arba) pranešimo apie privatumą pakeitimus: duomenų tvarkymo tikslo pakeitimą, duomenų valdytojo tapatybės pasikeitimą arba būdo, kuriuo duomenų subjektai gali pasinaudoti savo teisėmis, susijusiomis su duomenų tvarkymu, pasikeitimą.

Jei asmens duomenų tvarkymo pakeitimas **gali būti svarbus duomenų subjektui ir gali padaryti jam poveikį**, tuomet, taikant aiškų ir veiksmingą duomenų subjekto informavimo apie pakeitimus metodą, ta informacija duomenų subjektui turėtų būti pateikiama gerokai **prieš** faktinį pakeitimo įsigaliojimą. Šiais reikalavimais siekiama užtikrinti, kad duomenų subjektas neliktų nesusipažinęs su pakeitimu ir turėtų pakankamai laiko:

- a) įvertinti pakeitimo pobūdį ir poveikį ir
- b) pasinaudoti BDAR jam suteiktomis teisėmis, susijusiomis su pakeitimu“.

Kitais atvejais, duomenų valdytojas turi sudaryti realią galimybę duomenų subjektui įvertinti gautą pranešimą, jo turinį ir *pavyzdžiui*, pasinaudoti kitomis savo teisėmis, tokiu būdu užkertant kelią asmens duomenų perdavimui.

Atkreipiame dėmesį į BDAR 14 straipsnio 3 dalyje nustatytus atitinkamus „laikotarpius“:

a) per pagrįstą laikotarpį nuo asmens duomenų gavimo, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį, atsižvelgiant į konkrečias asmens duomenų tvarkymo aplinkybes; b) jeigu asmens duomenys bus naudojami ryšiams su duomenų subjektu palaikyti – ne vėliau kaip pirmą kartą susisiekiant su tuo duomenų subjektu; arba c) jeigu numatoma asmens duomenis atskleisti kitam duomenų gavėjui – ne vėliau kaip atskleidžiant duomenis pirmą kartą.

Pastebime, kad BDAR nenustato, **kokiu būdu** informacija duomenų subjektui turi būti pateikta. Atsižvelgiant į atskaitingumo principo reikalavimus, rekomenduotina pasirinkti tokį būdą, kad duomenų valdytojas sugebėtų įrodyti ne tik paties pranešimo išsiuntimo faktą, o taip pat, kad duomenų subjektas informaciją gavo. Visgi, kaip ir minėta, Gairėse dėl skaidrumo taip pat akcentuojama, kad „duomenų subjektas <...> informacijos neturi aktyviai ieškoti tarp kitos informacijos, pvz., svetainės, taikomosios programos arba programėlės naudojimo nuostatose ir sąlygose“. Taigi, duomenų valdytojas gali savarankiškai pasirinkti tokį informacijos pateikimo būdą, kuris dirbtinai neapsunkintų duomenų subjekto ir užtikrintų duomenų valdytojui taikomos atskaitomybės principo įgyvendinimą.

Darbo grupė Gairėse dėl skaidrumo yra pažymėjusi, kad informacija duomenų subjektams gali būti teikiama *ir lygmeniniu būdu (skaitmeninėje ir neskaitmeninėje aplinkoje bei kt.)*. Dėl įvairių informacijos pateikimo tinkamų būdų rekomenduojame žr. *minėtų gairių 33–37 ir 39–40 skirsnius*.

Kalbant apie **informacijos pateikimo apimtį**, vadovaujantis skaidrumo principu, duomenų subjektui rekomenduojama pateikti *visą aktualią* informaciją, susijusią su konkrečiu pakeitimu, taip pat paaiškinti, koks bus tikėtinas tų pakeitimų poveikis duomenų subjektams.

Ar būtų tikslinga duomenų subjektui pateikti papildomą informaciją, nustatytą BDAR 13 ar 14 straipsnyje, duomenų valdytojas turėtų spręsti kiekvienu konkrečiu atveju, taip pat atsižvelgdamas į kituose teisės aktuose nustatytus informacijos teikimo skolininkams reikalavimus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad tuo atveju:

a) jeigu *kreditorius, kaip duomenų valdytojas*, duomenų rinkimo metu (*pavyzdžiui*, sutartyje) (BDAR 13 straipsnis) tinkamai informuoja apie duomenų tvarkymą ir apie tai, kad gali būti naudojamos skolų išieškojimo įmonės paslaugomis (*t. y., kad gali būti pasitelkiamas duomenų tvarkytojas*), **prieš** asmens duomenų perdavimą duomenų tvarkytojui skolos išieškojimui pagal BDAR papildomai informuoti **nereikia**.

Jeigu *kreditorius, kaip duomenų valdytojas*, atsižvelgdamas į *poveikį duomenų subjektui bei pakeitimo netikėtumą duomenų subjektui*, įvertina, kad duomenų subjekto asmens duomenų tvarkymo pakeitimai yra esminiai, jis turi pareigą apie tokius pakeitimus duomenų subjektą informuoti, taip pat imtis priemonių privatumo pranešimų, teikiamų duomenų subjektams, vadovaujantis BDAR 13 straipsniu, atnaujinimui.

Tuo atveju, jeigu *kreditorius, kaip duomenų valdytojas*, asmens duomenis gauna ne iš duomenų subjekto, o iš kitų šaltinių, tuomet privaloma laikytis asmens duomenų tvarkymo taisyklių, nustatytą BDAR 14 straipsnyje. Jeigu remiamasi BDAR 14 straipsnyje nustatytos prievolės išimtimis (*pavyzdžiui*, duomenų subjektas jau turi informaciją), duomenų valdytojas turi sugebėti įrodyti (ir, prireikus, pagrįsti dokumentais) taikomos išimties naudojimą.

b) tuo atveju, kai skolų išieškojimo bendrovė yra duomenų valdytojas, tokiu atveju – kai kreditorius, kaip duomenų valdytojas, asmens duomenis perduoda kitam duomenų valdytojui skolų išieškojimo bendrovei ir toks duomenų teikimas grindžiamas BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu, tuomet atsižvelgiant į duomenų valdytojui keliamus sąžiningo asmens duomenų tvarkymo ir atskaitomybės reikalavimus, duomenų subjektas turi būti tinkamai informuotas, vadovaujantis BDAR 13 straipsniu, **prieš** asmens duomenų perdavimą kitam duomenų valdytojui skolų išieškojimo bendrovei. Skolų išieškojimo bendrovė, kaip naujas duomenų valdytojas, turėtų įgyvendinti BDAR 14 straipsnyje įtvirtintą prievolę (jei nesiremiamą duomenų BDAR 14 straipsnyje nustatytos prievolės išimtimis).

Pažymime, kad, vadovaujantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu, duomenų subjektui, turi būti sudaryta galimybė prieštarauti dėl jo asmens duomenų perdavimo, pateikiant argumentus, pagrindžiančius, kad jo interesai arba teisės ar laisvės yra viršesnės už kreditoriaus, interesus (kaip tai numatyta BDAR 21 straipsnyje). Darbo grupės parengtoje Nuomonėje Nr. 06/2014 „Dėl Duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį“ (toliau – Nuomonė dėl teisėtų interesų) atkreiptas dėmesys, kad teisės prieštarauti nereikėtų painioti su sutikimu, kai duomenų valdytojas negali tvarkyti duomenų, kol duomenų subjektas nėra davęs tokio sutikimo, t. y. duomenų subjekto sutikimas turi būti duotas iš anksto. Tuo tarpu, kai asmens duomenys tvarkomi, remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu, kreditorius / skolų išieškojimo bendrovė gali tvarkyti duomenis, laikydamasis nustatytų sąlygų ir taikydamas tinkamas saugumo priemones, kol duomenų subjektas tam neprieštarauja (jei duomenų subjekto interesai yra viršesni). Kitaip tariant, duomenų valdytojas turi sudaryti realią galimybę duomenų subjektui įvertinti gautą pranešimą, jo turinį ir pasinaudoti kitomis savo teisėmis.

Pavyzdys Nr. 10²⁴

„BDAR 4 straipsnio 9 punkte nustatyta, jog **duomenų gavėjas** – fizinis arba juridinis asmuo, valdžios institucija, agentūra ar kita įstaiga, kuriai atskleidžiami asmens duomenys, nesvarbu, **ar tai trečioji šalis ar ne**“. BDAR 14 straipsnio 1 dalies e punkte nustatyta, jog duomenų subjektui turi būti pateikiama informacija, jei yra, apie asmens duomenų gavėjus **arba** asmens duomenų gavėjų kategorijas.

29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė parengtame dokumente Skaidrumo užtikrinimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 gairių (toliau – Gairės) Priede „Informacija, kuri pagal 13 ir 14 straipsnius turi būti pateikta duomenų subjektui“ nurodoma, kad gavėjas nebūtinai turi būti trečioji šalis. Todėl gavėjai yra kiti duomenų valdytojai, bendri duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai, kuriems perduodami arba atskleidžiami duomenys, ir, be informacijos apie trečiosios šalies gavėjus, taip pat turėtų būti pateikta informacija apie šiuos gavėjus. Turi būti nurodyti faktiniai (įvardyti) asmens duomenų gavėjai arba jų kategorijos. Siekiant, kad duomenų subjektai tiksliai žinotų, kas turi jų asmens duomenis, gavėjai turi būti konkrečiai įvardijami. **Jei duomenų valdytojai pasirenka nurodyti gavėjų kategorijas, ta informacija turėtų būti kuo konkretnė – turėtų būti nurodytas gavėjų pobūdis (pvz., jų vykdoma veikla), pramonės šaka, sektorius ir subsektorius, taip pat vieta, kurioje gavėjai yra.**

Atkreiptinas dėmesys, kad BDAR nenumato duomenų valdytojui prievolės duomenų subjektą informuoti **būtent apie konkrečius duomenų gavėjus (nurodyti jų pavadinimus), gali būti pateikta informacija apie asmens duomenų gavėjų kategorijas (BDAR 14 straipsnio 1 dalies e punktas). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pareiškėjo skundas dėl jo, kaip duomenų subjekto, teisės gauti informaciją apie duomenų gavėjus atmestinas, kaip nepagrįstas.**“

²⁴Inspekcijos 2021-04-02 sprendimas.

TEISĖ SUSIPAŽINTI SU DUOMENIMIS

„Teisė susipažinti su asmens duomenimis²⁵ – viena kertinių duomenų subjekto teisių, kurios turinį sudaro duomenų subjekto teisė susipažinti su savo duomenimis, gauti jų kopijas, taip pat susipažinti su bet kokia kita susijusia papildoma informacija, tokia kaip asmens duomenų tvarkymo tikslas, naudojamų asmens duomenų kategorijos ir pan. Duomenų subjektas turi teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas argumentuotai nurodytų, kokių tikslu jam reikalingi vienokie ar kitokie duomenų subjekto asmens duomenys. Tačiau nurodyta teisė gauti kopiją negali daryti neigiamo poveikio kitų teisėms ir laisvėms. Iš teisės susipažinti su savo asmens duomenimis išplaukia kitų teisių įgyvendinimas, nes duomenų subjektui gali prireikti tikslinti tvarkomus asmens duomenis, suprasti, kokie jo asmens duomenys yra saugomi, ir pan.“²⁶

BDAR 15 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta duomenų subjekto teisė iš duomenų valdytojo gauti patvirtinimą, ar su juo susiję asmens duomenys yra tvarkomi, o jei tokie asmens duomenys yra tvarkomi, turi teisę susipažinti su asmens duomenimis ir a-h punktuose nurodyta informacija. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „<...> duomenų valdytojas pateikia tvarkomų asmens duomenų kopiją <...>“. Tačiau BDAR 15 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 3 dalyje nurodyta teisė gauti kopiją negali daryti neigiamo poveikio kitų teisėms ir laisvėms. BDAR preambulės 63 konstatuojamoje dalyje paaiškinta, kad duomenų subjekto teisė susipažinti su savo duomenimis „neturėtų turėti neigiamo poveikio kitų asmenų teisėms ar laisvėms, įskaitant komercines paslaptis arba intelektinės nuosavybės teises, ypač autorių teises, kuriomis saugoma programinė įranga“. Tačiau tai neturėtų lemti, kad duomenų subjektui būtų atsisakyta suteikti visą informaciją. Tais atvejais, kai duomenų valdytojas tvarko didelį informacijos, susijusios su duomenų subjektu, kiekį, jis turėtų galėti prieš teikdamas informaciją paprašyti duomenų subjekto nurodyti, dėl kokios informacijos ar duomenų tvarkymo veiklos pateiktas prašymas.

Pavyzdys Nr. 11²⁷

„Inspekcija, įvertinusi skundo nagrinėjimo metu gautą informaciją, sprendžia, kad Bendrovė, atsakydama į pareiškėjo 2019 m. pretenziją, tinkamai įgyvendino BDAR 15 straipsnio 3 dalies punkto reikalavimus, kadangi pareiškėjui pateikė dokumento, kuriuo remiantis jam buvo pateikta pretenzija (institucijos pažymos), kopiją. Pareiškėjas aplinkybę, kad jam buvo pateiktas minėtas dokumentas, pripažįsta, pats Inspekcijai pateikė šio dokumento kopiją. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pareiškėjo skundas dalyje dėl teisės gauti tvarkomų asmens duomenų kopiją atmestinas.

Tačiau Inspekcijos vertinimu UAB „A“, atsakydama į pareiškėjo prašymą, koku pagrindu jo asmens duomenys buvo perduoti *skolų išieškojimo įmonei*, ir nurodydama, kad asmens duomenys skolų valdymo bendrovei buvo perduoti skolos valdymo tikslais, o remiantis BDAR tam skolininko sutikimo nereikia, netinkamai įgyvendino BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintą skaidrumo principą.

Iš Inspekcijai pateiktos informacijos nustatyta, kad pareiškėjo asmens duomenys *skolos išieškojimo įmonei buvo perduoti kaip įgaliotam duomenų tvarkytojui*, kas reiškia, kad duomenis Skolos išieškojimo įmonė tvarko UAB „A“ vardu, taigi, Inspekcijos vertinimu, būtent ši informacija turėjo būti pateikta pareiškėjui, **o ne tiesiog nurodyta, kad BDAR nedraudžia tvarkyti skolininko duomenų**. Juo labiau, kad UAB „XX“ kreipdamasi į pareiškėją su 2018 m. pretenzija, joje taip pat nenurodė, kad nepadengus įsiskolinimo laiku asmens duomenys bus perduoti **skolų išieškojimo įmonei, kaip duomenų tvarkytojui (nurodė tik kad bus perduoti Skolų išieškojimo įmonei), nors BDAR 13 straipsnio 1 dalies e punktas įpareigoja duomenų valdytoją informuoti duomenų subjektą, jei yra, apie asmens duomenų gavėjus arba asmens duomenų gavėjų kategorijas**. UAB

²⁵Kaip įgyvendinti šią duomenų subjekto teisę, galima rasti daugiau informacijos Inspekcijos oficialios svetainės nuorodoje: <http://vdai.lrv.lt/lt/naujienos/bendrasis-duomeniu-apsaugos-reglamentas-ginama-teise-susipazinti-su-savo-asmens-duomenimis>.

²⁶Jurisprudencija, 2020, 27(2), p. 312–329, (Žr. <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/6361>).

²⁷Inspekcijos 2020-02-24 sprendimas.

„A“ skundo nagrinėjimo metu jokių kitų duomenų, kad ši informacija buvo žinoma pareiškėjui, nepateikė. Pažymėtina, kad duomenų tvarkytojas, remiantis BDAR 4 straipsnio 9 punktu, yra laikytinas duomenų gavėju.

BDAR 12 straipsnio 5 dalyje nurodyta, jog pagal BDAR 13 ir 14 straipsnius teikiama informacija ir visi pranešimai bei visi veiksmai pagal BDAR 15–22 ir 34 straipsnius yra nemokami. Kai duomenų subjekto prašymai yra akivaizdžiai nepagrįsti arba neproporcingi, visų pirma dėl jų pasikartojančio turinio, duomenų valdytojas gali: a) imti pagrįstą mokestį, atsižvelgdamas į informacijos teikimo arba pranešimų ar veiksmų, kurių prašoma, administracines išlaidas; arba b) gali atsisakyti imtis veiksmų pagal prašymą. Duomenų valdytojui tenka pareiga įrodyti, kad prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba neproporcingas.

Pareiškėjas 2019 m. pretenzija *pakartotinai* prašė pateikti dokumento, kuriuo remiantis jam pateiktas 2018 m. ieškinys, kopiją. Inspekcijos vertinimu, Bendrovė, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas šioje pretenzijoje prašė **pateikti tą patį dokumentą kaip ir 2019 m. prašyme ir kuris jam jau buvo pateiktas, t. y. prašymo turinys buvo pasikartojantis, pakartotinai neteikdama asmens duomenų (dokumentų) kopijos, BDAR nuostatų nepažeidė. Tačiau, Inspekcijos vertinimu, siekiant įgyvendinti skaidrumo principą, Bendrovė šią aplinkybę turėjo nurodyti atsakydama į 2019 m. pretenziją.** Taip pat, atkreiptinas dėmesys, atsisakant imtis veiksmų pagal duomenų subjekto prašymą, duomenų subjektas turi būti informuojamas apie galimybę pateikti skundą priežiūros institucijai bei pasinaudoti teisių gynimo priemone (BADR 12 straipsnio 4 dalis). Pažymėtina, kad Inspekcija nevertina ir nepasisako dėl pareiškėjo skunde nurodytų argumentų, kad jam pateikta institucijos pažyma neturi dokumento statuso, **kadangi BDAR nereglamentuoja ir tiksliai nenurodo, koks turi būti kopijos, pateikiamos pagal BDAR 15 straipsnio 3 dalį, turinys. Taip pat, jeigu pareiškėjui kyla abejonių dėl dokumentų klastojimo, jis turi teisę kreiptis į ikiteisminio tyrimo įstaigas (prokuratūrą, policiją), Inspekcija nevertina, ar duomenų valdytojo duomenų subjektui pateikti dokumentai nėra suklastoti.**

Remiantis tuo, kas aukščiau išdėstyta, Inspekcija sprendžia, kad UAB „A“ atsakydama į pareiškėjo pretenzijas, pareiškėjui **nepateikė prašomos informacijos skaidria forma, taigi netinkamai įgyvendino BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintą skaidrumo principą, pareiškėjo skundas dalyje dėl informacijos pateikimo skaidria forma įgyvendinant pareiškėjo teisę susipažinti su duomenimis tenkintinas“.**

Pavyzdys Nr. 12²⁸

„Pareiškėjas skunde teigia, kad UAB „A“ pažeidė jo, kaip duomenų subjekto, teisę būti informuotam, teisę susipažinti su tvarkomais asmens duomenimis bei teisę ištaisyti / ištrinti duomenis UAB „B“ sistemoje, teisę nesutikti su jo asmens duomenų tvarkymu.

Inspekcija, įvertinusi skundo medžiagoje esantį pareiškėjo susirašinėjimo su UAB „A“, kuriuo grindžiamas pareiškėjo teisių, įtvirtintų BDAR, pažeidimas, turinį, taip pat pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, sprendžia, kad pareiškėjas savo, kaip duomenų subjekto, teisės būti informuotam, teisės susipažinti su tvarkomais asmens duomenimis, teisės nesutikti su duomenų tvarkymu, pažeidimą iš esmės sieja su jo informavimo pareigos tinkamu nevykdymu tvarkant pareiškėjo asmens duomenis skolos išieškojimo tikslu bei juos perduodant UAB „B“, t. y. tomis aplinkybėmis, dėl kurių Inspekcija jau yra pasisakiusi sprendime, spręsdama pareiškėjo asmens duomenų tvarkymo teisėtumo klausimą, todėl papildomai dėl šių teisių pažeidimo nepasisako. **Šiuo aspektu atkreiptinas pareiškėjo dėmesys į tai, kad tokio pobūdžio informacijos, kuria siekiama paneigti UAB „A“ išieškojimo išlaidų atsiradimą ir (ar) jų dydį, gavimas nepatenka į BDAR 15 straipsnio taikymo apimtį, o Inspekcija, atitinkamai, nėra kompetentinga vertinti išieškojimo**

²⁸Inspekcijos 2020-10-19 sprendimas.

išlaidų pagrįstumo ar jų dydžio (ADTAI 7 straipsnio 1 dalis, Inspekcijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 1156, 10.2, 12.2 papunkčiai).“

TEISĖ REIKALAUTI IŠTAISYTI DUOMENIS

Skolininkas, kurio duomenis tvarko kreditoriai, kaip duomenų valdytojai, turi teisę reikalauti, kad *nepagrįstai nedelsdami ištaisyty netikslus* su juo susijusius asmens duomenis. Atsižvelgdamas į tikslus, kuriais duomenys buvo tvarkomi, duomenų subjektas turi teisę reikalauti, kad būtų *papildyti neišsamūs asmens duomenys*, pateikdamas papildomą prašymą. Prisiminkite, kad kreditorius privalo informuoti *kitus duomenų valdytojus*, kuriems atskleisti Jums prašymą pateikusio duomenų subjekto asmens duomenys, apie asmens duomenų ištaisymą, nebent to padaryti nebūtų įmanoma arba tai pareikalautų neproporcingų pastangų. Duomenų subjektui pageidaujant, turėtumėte informuoti jį apie tuos duomenų gavėjus.

TEISĖ REIKALAUTI IŠTRINTI DUOMENIS („TEISĖ BŪTI PAMIRŠTAM“)²⁹

Duomenų valdytojas yra įpareigotas nepagrįstai nedelsiant patenkinti duomenų subjekto prašymą ir ištrinti jo asmens duomenis (*ši teisė, dažnai vadinama „teisė būti pamirštam“*), jei tai galima pagrįsti viena iš priežasčių, *pavyzdžiui*, asmens duomenys nebėra reikalingi, kad būtų pasiekti tikslai, kuriais jie buvo renkami arba kitaip tvarkomi; duomenų subjektas atšaukia sutikimą ir nėra jokio kito teisinio pagrindo tvarkyti duomenis; asmens duomenys buvo tvarkomi neteisėtai; asmens duomenys turi būti ištrinti laikantis Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose, taikomuose duomenų valdytojui, nustatytos teisinės prievolės; duomenų subjektas nesutinka su duomenų tvarkymu ir nėra viršesnių teisėtų priežasčių tvarkyti duomenis; bei kt.

Jeigu duomenų valdytojas asmens duomenis paskelbė viešai ir šie duomenys nebėra reikalingi, kad būtų pasiekti tikslai, kuriais jie buvo renkami arba kitaip tvarkomi, duomenų valdytojas privalo asmens duomenis ištrinti. Duomenų valdytojas, atsižvelgdamas į turimas technologijas ir įgyvendinimo sąnaudas, turi imtis pagrįstų veiksmų, įskaitant technines priemones, kad informuotų kitus duomenis tvarkančius duomenų valdytojus, jog duomenų subjektas paprašė, kad tokie duomenų valdytojai ištrintų visas nuorodas į tuos asmens duomenis arba jų kopijas ar dublikatus.³⁰

Teisės būti pamirštam išimtyys

„Teisė būti pamirštam“ *nėra absoliuti teisė*, tai reiškia, kad ši teisė gali būti neįgyvendinta, jeigu duomenų tvarkymas yra būtinas, *pavyzdžiui*, nes duomenų valdytojas yra įpareigotas tvarkyti asmens duomenis pagal teisės aktus siekdamas atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui, arba vykdydamas pavestas viešosios valdžios funkcijas; siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus.

²⁹Žr.

https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/01_%20SolPriPa%20Asmens%20duomeniu%20apsaugos%20gaires%20SMULKIAJAM%20IR%20VIDUTINIAM%20VERSLUI%202019-11-08.pdf.

³⁰Žr.

https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/01_%20SolPriPa%20Asmens%20duomeniu%20apsaugos%20gaires%20SMULKIAJAM%20IR%20VIDUTINIAM%20VERSLUI%202019-11-08.pdf.

Pavyzdys Nr. 13³¹

„LVAT konstatavo, kad: „nustačius, kad pareiškėjo asmens duomenys buvo tvarkomi esant teisiniam pagrindui, t. y. jį su bendrovėmis siejant sutartiniams šilumos energijos tiekimo (pirkimo-pardavimo) santykiams, Inspekcija padarė pagrįstą išvadą, kad duomenų valdytojai (tvarkytojai) neturėjo pagrindo tenkinti pareiškėjo prašymus, jog jo duomenys nebebūtų tvarkomi (būtų sunaikinami), nes tam nebuvo jokio pagrindo nei pagal ADTAĮ (įstatymo redakciją, galiojusią iki 2018 m. liepos 15 d. ir galiojančią nuo 2018 m. liepos 16 d.), **nei pagal BDAR.**“

Pavyzdys Nr. 14³²

„UAB „A“ yra duomenų valdytojas, o UAB „B“ – duomenų tvarkytojas. **BDAR nenumato duomenų subjektui teisės nesutikti, kad su juo susiję asmens duomenys būtų tvarkomi duomenų valdytojo įgalioto duomenų tvarkytojo, taip pat teisės reikalauti, kad duomenų tvarkytojas ištrintų jo asmens duomenis. Dėl šių teisių įgyvendinimo pareiškėjas turi teisę kreiptis į duomenų valdytoją** (šiuo atveju UAB „A“). Pareiškėjas jokių duomenų, patvirtinančių, kad jis kreipėsi į duomenų valdytoją dėl šių teisių įgyvendinimo, nepateikė, taip pat skunde neišreiškė nesutikimo, kad UAB „A“ tvarkytų jo asmens duomenis (išskyrus dėl asmens duomenų perdavimo UAB „B“), ar reikalavimo, kad minėta bendrovė ištrintų jo asmens duomenis. **Dar kartą pažymėtina, kad BDAR nėra numatyta teisė duomenų subjektui nesutikti, jog duomenų valdytojas perduotų jo asmens duomenis duomenų tvarkytojui, taigi pareiškėjas neturi teisės nesutikti, kad UAB „B“ tvarkytų jo asmens duomenis kaip įgaliotas UAB „A“ duomenų tvarkytojas.**

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad UAB „B“, neįgyvendindama pareiškėjo teisės reikalauti ištrinti asmens duomenis ir teisės nesutikti su asmens duomenų tvarkymu, ADTAĮ ir **BDAR nuostatų nepažeidė**, todėl pareiškėjo skundas šioje dalyje atmetamas.

Pažymėtina, kad BDAR 28 straipsnio 3 dalies e punkte nustatyta, jog sutartyje, kurioje reglamentuojamas duomenų tvarkytojo atliekamas duomenų tvarkymas, turi būti nustatyta, kad duomenų tvarkytojas, atsižvelgdamas į duomenų tvarkymo pobūdį, padeda duomenų valdytojui taikydamas tinkamas technines ir organizacines priemones, kiek tai įmanoma, kad būtų įvykdyta duomenų valdytojo prievolė atsakyti į prašymus pasinaudoti III skyriuje nustatytomis duomenų subjekto teisėmis.

Sutartyje, sudarytoje tarp UAB „A“ ir UAB „B“, nėra aptarta, **kaip duomenų tvarkytojas (UAB „B“) turi elgtis gavęs duomenų subjekto prašymą dėl duomenų valdytojo (UAB „A“ tvarkomų duomenų**, todėl atkreiptinas dėmesys, kad UAB „A“, vykdydamas nurodymą atnaujinti su UAB „B“ sudarytą Sutartį, kad duomenų valdytojo duomenų teikimas duomenų tvarkytojui atitiktų BDAR ir kitų, su tuo susijusių, teisės aktų nuostatas“.

Pavyzdys Nr. 15³³

„UAB „A“ atsakymu pareiškėją informavo, kad pašalinti jo duomenų iš savo sistemos negali, nes pagal Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą, Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymą bei kitus teisės aktus juos privalo saugoti. Taip pat Pareiškėjas buvo informuotas, jog gali pasinaudoti teise kreiptis į Inspekciją“. **Inspekcija nenustatė ir kitų priežasčių, numatytų BDAR 17 straipsnio 1 dalyje, kuriomis remiantis duomenų valdytojas būtų**

³¹LVAT atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo, kuriuo buvo paliktas galioti Inspekcijos sprendimas dėl skolininkų asmens duomenų tvarkymo (2021-07-21, administracinė byla Nr. eA-1275-261-2021), Žr. <http://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaiska/tekstas.aspx?id=333752cb-18de-41a8-99b1-a4cd1f08e066>

³²Inspekcijos 2019-04-05 sprendimas.

³³Inspekcijos 2020-07-01 sprendimas.

įpareigotas ištrinti pareiškėjo duomenis, be to, atsakymas pareiškėjui pateiktas nepažeidžiant BDAR 12 straipsnio 3 dalyje nustatytų terminų“.

TEISĖ APRIBOTI DUOMENŲ TVARKYMĄ

Duomenų subjektas turi teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas apribotų duomenų tvarkymą, kai taikomas vienas iš atvejų:

- a) duomenų subjektas užginčija duomenų tikslumą tokiam laikotarpiui, per kurį duomenų valdytojas gali patikrinti asmens duomenų tikslumą;³⁴
- b) asmens duomenų tvarkymas yra neteisėtas ir duomenų subjektas nesutinka, kad duomenys būtų ištrinti, ir vietoj to prašo apriboti jų naudojimą;
- c) duomenų valdytojui nebereikia asmens duomenų duomenų tvarkymo tikslais, tačiau jų reikia duomenų subjektui siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus;
- d) duomenų subjektas pagal BDAR 21 straipsnio 1 dalį paprieštaravo duomenų tvarkymui, kol bus patikrinta, ar duomenų valdytojo teisėtos priežastys yra viršesnės už duomenų subjekto priežastis.

Kai duomenų tvarkymas yra apribotas, asmens duomenų negalima tvarkyti, *išskyrus saugojimą, pavyzdžiui*, perduoti duomenų gavėjams, keisti, trinti ir pan. Tačiau šio reikalavimo galite nesilaikyti ir asmens duomenis kreditoriai gali tvarkyti, jei:

- ✓ gavote duomenų subjekto, kurio duomenis tvarkote, sutikimą;
- ✓ siekiate pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus;
- ✓ siekiate apsaugoti kito fizinio ar juridinio asmens teises;
- ✓ duomenys yra reikalingi dėl svarbaus viešojo intereso.

Be kita ko, svarbu nepamiršti, kad duomenų valdytojas privalo informuoti kitus duomenų valdytojus, kuriems atskleidė jam prašymą pateikęs duomenų subjekto asmens duomenis, apie duomenų tvarkymo apribojimą, nebent to padaryti nebūtų įmanoma arba tai pareikalautų neproporcingų pastangų. Duomenų subjektui pageidaujant, duomenų valdytojas turi informuoti jį apie tuos duomenų gavėjus.

Būdai, kaip gali būti apribotas asmens duomenų tvarkymas

Duomenų subjekto asmens duomenų tvarkymą galite apriboti naudodamiesi šiais būdais (*sąrašas nebaigtinis*):

- ✓ laikinai perkelti atrinktus asmens duomenis į kitą tvarkymo sistemą;
- ✓ padaryti asmens duomenis neprieinamus informacinės sistemos naudotojams;

Veiksmai panaikinant asmens duomenų tvarkymo apribojimą

Duomenų valdytojas turi *aiškiai ir motyvuotai informuoti* (paštu ar kitomis priemonėmis) duomenų subjektą apie tai, ar duomenų valdytojas priima sprendimą patenkinti duomenų subjekto prašymą dėl jo asmens duomenų tvarkymo apribojimo, ar toks prašymas nėra tenkinamas. Jei duomenų subjekto prašymas buvo patenkintas, tai prieš panaikindamas apribojimą tvarkyti asmens duomenis, duomenų valdytojas turi informuoti duomenų subjektą, kurio asmens duomenų tvarkymą buvo apribojęs. Taip pat, kaip ir duomenų tvarkymo apribojimo atveju, prieš panaikindamas apribojimą, duomenų valdytojas turi informuoti *kitus* duomenų valdytojus, kuriems atskleidė jam

³⁴*Pavyzdžiui*, duomenų subjektas kreipėsi į kreditorių su prašymu apriboti jo asmens duomenų tvarkymą, nes mano, kad kreditoriaus tvarkomoje informacinėje sistemoje duomenys yra netikslūs. Vykdydamas duomenų subjekto prašymą informacinėje sistemoje, konkretaus duomenų subjekto byloje, yra pažymima, kad asmens duomenų tvarkymas apribotas, tokiu būdu užtikrinant, kad asmens duomenys nebus ištrinti, pakeisti, pateikti kitoms įmonėms ir pan.

prašymą pateikusių duomenų subjekto asmens duomenis, nebent to padaryti nebūtų įmanoma arba tai pareikalautų neproporcingų pastangų.

Pavyzdys Nr. 16³⁵

„Skunde pareiškėjas nurodė, kad UAB „A“ pažeidė jo teisę apriboti duomenų tvarkymą. Pareiškėjas pažymėjo, kad jis 2019 m. kreipėsi į UAB „A“ (duomenų valdytojas) prašant nutraukti skolos išieškojimo procedūrą, kadangi jis skolą apmokėjo. Pareiškėjas nurodė, kad jis 2019 m. išsiuntė laišką UAB „A“ su prašymu apriboti jo asmens duomenų tvarkymą nurodant UAB „B“ (kitas duomenų tvarkytojas) toliau nebetvarkyti jo asmens duomenų. Pareiškėjo teigimu, UAB „A“ atsakydama į jo laišką, visiškai neatsakė į jo prašymą apriboti jo asmens duomenų tvarkymą.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas 2019 m. prašyme UAB „A“ nurodė: „Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, prašau, remiantis sutarties 3.4 p. nurodyti UAB „B“ nutraukti pradėtas teikti paslaugas mano atžvilgiu. Remdamasis išdėstytomis aplinkybėmis ir teise apriboti duomenų tvarkymą (BDAR 18 straipsnis), prašau nurodyti UAB „B“ toliau nebetvarkyti mano asmens duomenų, kuriuos gavo iš UAB „A“. Inspekcijos nuomone, įvertinus pareiškėjo 2019 m. prašymo turinį, kuriuo skundžia UAB „A“, darytina išvada, **kad pareiškėjas kreipėsi dėl duomenų subjekto teisės reikalauti ištrinti duomenis pagal BDAR 17 straipsnį, o ne dėl teisės apriboti duomenų tvarkymą pagal BDAR 18 straipsnį.**

UAB „A“ Inspekcijai pažymėjo, kad pareiškėjo prašymai dėl duomenų ištrynimo nebuvo įgyvendinti, kadangi nėra pakankamo pagrindo šiai teisei įgyvendinti ir pareiškėjas buvo informuotas apie asmens duomenų ištrynimo negalimumą.

VDAI pastebi, kad UAB „A“ pareiškėjui paaiškino rinkliavos nustatymo ypatumus ir jos privalomą pobūdį, mokėjimo tvarką, pateiktus pareiškėjui dokumentus, susidariusį įsiskolinimą, nurodė, kad informavo UAB „B“, jog jis pilnai apmokėjo įsiskolinimą už „xy“ laikotarpį. Tuo pačiu raštu UAB „A“ priminė pareiškėjui, kad jis nesumokėjo rinkliavos už laikotarpį nuo „xz“ laikotarpio. Įvertinus UAB „A“ pateiktą atsakymą ir pareiškėjo 2019-06-27 prašymą, darytina išvada, jog nors UAB „A“ atsakė nustatytu laiku, tačiau UAB „A“ **aiškiai ir suprantamai neinformavo pareiškėjo, dėl kokių priežasčių negali įgyvendinti jo prašymo, todėl pažeidė BDAR 12 straipsnio 4 dalį.** Inspekcijos nuomone, UAB „A“, teikdama atsakymą pareiškėjui, turėtų įvertinti prašymo turinį ir atsižvelgiant į jį atsakyti.“

TEISĖ Į DUOMENŲ PERKELIAMUMĄ

„Duomenų perkeliamumo teisė yra nauja teisė, įtvirtinta Reglamente (ES) 2016/679, kurios atsiradimas siejamas su siekiu sustiprinti naudotojo pasirinkimo teisę, suteikianti jam daugiau kontrolės ir įgalinimo. Kadangi teisė į duomenų perkeliamumą suteikiama galimybė tiesiogiai perduoti asmens duomenis iš vieno duomenų valdytojo kitam, tikimasi, kad teisė į duomenų perkeliamumą taip pat bus svarbi priemonė, padėsianti skatinti laisvą asmens duomenų srautą Europos Sąjungoje ir duomenų valdytojų konkurenciją. Ji padės pereiti nuo vieno paslaugų teikėjo prie kito ir taip skatins naujų paslaugų kūrimą, kaip numatyta bendrosios skaitmeninės rinkos strategijoje.“³⁶

*Duomenų subjektas turi teisę į duomenų perkeliamumą*³⁷, jei duomenų valdytojui duomenų subjektas asmens duomenis *pateikė* susistemintu, įprastai naudojamu ir kompiuterio skaitomu formatu bei duomenų valdytojas, duomenų subjekto asmens duomenis *tvarko* su jo sutikimu pagal

³⁵Inspekcijos 2020-05-06 sprendimas.

³⁶Jurisprudencija, 2020, 27(2), p. 312–329, (Žr. <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/6361>).

³⁷Daugiau informacijos rasite 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės 2017 m. balandžio 5 d. Teisės į duomenų perkeliamumą gairėse Nr. WP 242 rev.01 (Žr. <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611233/en>).

BDAR 6 straipsnio 1 dalies a punktą arba BDAR 9 straipsnio 2 dalies a punktą arba vykdant sutartį, pagal BDAR straipsnio 6 dalies b punktą, ir tik, jei asmens duomenys yra tvarkomi automatizuotomis priemonėmis.

Naudodamasis savo teise į duomenų perkeliamumą, duomenų subjektas turi teisę, kad vienas duomenų valdytojas asmens duomenis tiesiogiai persiųstų kitam, *kai tai techniškai įmanoma*. Šia teise naudojama nedarant poveikio BDAR 17 straipsniui. Šios teisės įgyvendinimas neturi daryti neigiamo poveikio kitų teisėms ir laisvėms.³⁸

Asmuo, kurio asmens duomenis tvarkote, turi teisę susistemintu, įprastai naudojamu ir kompiuterio skaitomu formatu: a) gauti savo asmens duomenų kopiją; ir (ar) b) prašyti, kad persiųstumėte asmens duomenis kitam duomenų valdytojui, kai tai techniškai įmanoma.

Duomenų perkeliavimo teisės išimtis

Ši teisė netaikoma:

- ✓ kai tvarkyti duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui;
- ✓ vykdant duomenų valdytojui pavestas viešosios valdžios funkcijas.

Darbo grupės 2017 m. balandžio 5 d. „Teisės į duomenų perkeliamumą gairėse Nr. WP 242“, pasisakoma, kad „teisė į duomenų perkeliamumą taikoma tik asmens duomenims. Tai reiškia, kad ji netaikoma anonimizuotiems duomenims. Tačiau pseudonimizuoti duomenys, kuriuos galima aiškiai susieti su asmeniu, *pavyzdžiui*, kai tas asmuo pateikia atitinkamą identifikatorių, patenka į šios teisės taikymo sritį. Pažymėtina, kad savo teise į duomenų perkeliamumą asmuo naudojasi nedarydamas poveikio jokiai kitai teisei. Kaip pabrėžiama teisės į duomenų perkeliamumą gairėse, duomenų subjektas gali ir toliau naudotis duomenų valdytojo paslauga ir pasinaudoti jos teikiamais pranašumais net ir po duomenų perkėlimo operacijos. Duomenų perkeliavimas pats savaime nesukelia pareigos ištrinti duomenis iš duomenų valdytojo sistemų ir neturi poveikio pradiniam persiųstų duomenų saugojimo laikotarpiui. Duomenų subjektas gali naudotis savo teisėmis, kol duomenų valdytojas dar tvarko duomenis“.³⁹

Kaip informuoti duomenų subjektus apie šią naują teisę?⁴⁰

„Duomenų valdytojai duomenų subjektus apie teisės į duomenų perkeliamumą buvimą turėtų informuoti glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba. Šiuo klausimu Darbo grupė rekomenduoja, kad duomenų valdytojai aiškiai išdėstytų įvairių duomenų, kuriuos duomenų subjektas gali gauti naudodamasis teise į duomenų perkeliamumą arba teise susipažinti su duomenimis, tipus ir pateiktą konkrečią informaciją apie teisę į duomenų perkeliamumą prieš uždarydamas paskyrą, kad duomenų subjektas galėtų atsisųsti ir saugoti savo asmens duomenis. Be to, perkeliavimus duomenis duomenų subjekto prašymu gaunantys duomenų valdytojai gali taikyti gerąją patirtį pateikti duomenų subjektams visą informaciją apie jų paslaugoms vykdyti aktualių asmens duomenų pobūdį“.

TEISĖ NESUTIKTI SU ASMENS DUOMENŲ TVARKYMU

Duomenų subjektas turi teisę dėl su jo konkrečiu atveju susijusių priežasčių bet kuriuo metu nesutikti, kad su juo susiję asmens duomenys būtų tvarkomi, kai toks asmens duomenų tvarkymas

³⁸BDAR preambulės 68 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad jei su tam tikru asmens duomenų rinkiniu yra susijęs daugiau nei vienas duomenų subjektas, teise gauti asmens duomenis neturėtų būti daromas poveikis *kitų duomenų subjektų teisėms ir laisvėms pagal šį reglamentą*.

³⁹Daugiau informacijos rasite 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės 2017 m. balandžio 5 d. Teisės į duomenų perkeliamumą gairėse Nr. WP 242 rev.01, Žr. <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611233/en>.

⁴⁰Daugiau informacijos rasite 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės 2017 m. balandžio 5 d. Teisės į duomenų perkeliamumą gairėse Nr. WP 242 rev.01, Žr. <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611233/en>.

vykdomas remiantis užduotimi, vykdoma viešojo intereso labui, pavestomis viešosios valdžios funkcijomis *arba teisėtai duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesais, įskaitant ir profiliavimą, atliekamą remiantis paminėtais pagrindais.*

Asmeniui išreiškus nesutikimą dėl jo asmens duomenų tvarkymo, duomenų valdytojas privalo nutraukti asmens duomenų tvarkymą, *išskyrus šiuos atvejus:*

- ✓ jei įrodo, kad asmens duomenys turi būti toliau tvarkomi dėl įtikinamų teisėtų priežasčių, kurios yra viršesnės už asmens, kurio asmens duomenis tvarko, interesus, teises ir laisves;
- ✓ siekia pareikšti, vykdyti ar apginti teisinius reikalavimus.

Primename, kad Darbo grupė nuomonėje „Dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų“⁴¹ pažymima, kad, kai remiamasi asmens duomenų tvarkymo sąlyga – teisėtų duomenų valdytojo interesų siekimu, reiktų įvertinti teisėtus duomenų valdytojo interesus, tiek poveikį duomenų subjekto interesams atsižvelgiant *į pusiausvyros kriterijaus taikymą.*

Taikant pusiausvyros kriterijų svarbu atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- ✓ duomenų valdytojo teisėtų interesų vertinimą;
- ✓ poveikį duomenų subjektams;
- ✓ preliminariai nustatytą pusiausvyrą;
- ✓ papildomas apsaugos priemonės, duomenų valdytojo taikomas siekiant išvengti bet kokio netinkamo poveikio duomenų subjektams.

Be to, Nuomonėje dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų pasisakoma, kad „<...> kai tvarkyti asmens duomenis leidžiama pagrįstai ir objektyviai įvertinus įvairias atitinkamas teises ir interesus, duomenų subjektas vis tiek turi papildomą galimybę su tuo nesutikti, pateikdamas su savo konkrečia situacija susijusių argumentų. Tuo remiantis, reikia atlikti *naują* teisėto intereso pusiausvyros vertinimą, atsižvelgiant į konkrečius duomenų subjekto pateiktus argumentus <...>“.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad, kai skolininko asmens duomenų tvarkymas vykdomas remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtinta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga – savo teisėtų interesų siekimu, duomenų subjektas turi teisę dėl su juo konkrečiu atveju susijusių priežasčių *bet kuriuo metu nesutikti*, kad su tuo susiję asmens duomenys būtų tvarkomi, pateikdamas su savo konkrečia situacija susijusių argumentų. Tuomet duomenų valdytojas nebetvarko skolininko asmens duomenų, *išskyrus atvejus*, kai duomenų valdytojas įrodo, kad duomenys tvarkomi dėl įtikinamų teisėtų priežasčių, kurios yra viršesnės už duomenų subjekto interesus, teises ir laisves.

Pažymėtina, jog pareiga užtikrinti BDAR laikymąsi, taikoma ne tik duomenų valdytojui, teikiančiam asmens duomenis, tačiau taip pat ir tokius asmens duomenis *gaunančiam* duomenų valdytojui.

Atkreiptinas dėmesys, jog šia teisėto tvarkymo sąlyga galima remtis tik tuomet, kai tokį teisėtą interesą turi duomenų valdytojas ar trečiasis asmuo ir tokie duomenų valdytojo ar trečiojo asmens interesai yra svarbesni nei duomenų subjekto interesai (t. y. privalo būti atliktas pusiausvyros testas, *palyginant* duomenų valdytojo (ar trečiųjų asmenų) interesus su duomenų subjekto interesais arba jo pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis).

Nuomonėje dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų yra siūloma, kad duomenų valdytojas, pradėdamas bet kokią duomenų tvarkymo veiklą, atliktų vertinimą, kuriame duomenų valdytojas turėtų *aiškiai nurodyti konkretų* viršesnę savo interesą arba interesus ir priežastis, kodėl tie interesai yra viršesni už duomenų subjekto interesus. Taip pat siūloma, kad atsižvelgiant į gerąją patirtį, kai tinka, atliktą vertinimą reiktų pakankamai išsamiai ir skaidriai patvirtinti dokumentais, kad atitinkami suinteresuotieji subjektai, tarp jų duomenų subjektai ir duomenų apsaugos institucijos, ir galiausiai teismai prirėkus galėtų įsitikinti, kad vertinimas atliktas išsamiai ir tinkamai“.

Profiliavimo atveju, pagal BDAR 21 straipsnio 1 dalį, duomenų subjektas dėl su jo konkrečiu atveju susijusių priežasčių gali nesutikti, kad duomenys būtų tvarkomi (*įskaitant profiliavimą*).

⁴¹https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_lt.pdf

Konkrečiai reikalaujama, kad duomenų valdytojai suteiktą galimybę pasinaudoti šia teise visais atvejais, kai duomenų tvarkymas grindžiamas BDAR 6 straipsnio 1 dalies e arba f punktais.

„Duomenų subjektui pasinaudojus šia teise, duomenų valdytojas privalo nutraukti profiliavimo procesą (arba jo nepradėti), nebent gali įrodyti, kad įtikinamas teisėtas jo interesas yra viršesnis už duomenų subjekto interesus arba pagrindines teises ir laisves. Be to, duomenų valdytojui gali reikėti ištrinti susijusius asmens duomenis.

Taigi, duomenų valdytojas turėtų:

- ✓ įvertinti profiliavimo svarbą konkrečiam jo siekiamam tikslui;
- ✓ įvertinti profiliavimo poveikį duomenų subjekto interesams, teisėms ir laisvėms – šis poveikis turėtų būti ne didesnis nei reikia tikslui pasiekti, ir
- ✓ atlikti pusiausvyros tyrimą.

Visada turėtų būti atliekamas pusiausvyros tyrimas, siekiant palyginti priešingus duomenų valdytojo interesus ir duomenų subjekto pagrindą nesutikti, kad būtų vykdomas profiliavimas (tas pagrindas gali būti susijęs su asmeninėmis, socialinėmis arba profesinėmis priežastimis)“.⁴²

Taigi, duomenų valdytojas (kreditorius) turi būti atlikęs teisėtų interesų vertinimą, kurio metu šis duomenų valdytojas įvertina, *pavyzdžiui*, kreditoriaus / potencialaus kreditoriaus interesus nusveria turtinių prievolių nevykdančio duomenų subjekto interesus, taip pat asmens duomenų tvarkymas fizinių asmenų kreditingumo vertinimo bei įsiskolinimo valdymo tikslu (įskaitant duomenų teikimą teisėtą interesą turintiems tretiesiems asmenims, kad šie galėtų įvertinti asmens kreditingumą ir valdyti įsiskolinimą), *vykdomas dėl priešasčių, kurios yra viršesnės už duomenų subjekto teises ir laisves*.

AUTOMATIZUOTAS ATSKIRŲ SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS, ĮSKAITANT PROFILIAVIMĄ

Profilavimas ir automatizuotas sprendimų priėmimas yra įprasta praktika įvairiuose sektoriuose, *pavyzdžiui*, bankininkystės, finansų, mokesčių ir sveikatos priežiūros, kurį iš esmės sąlygojo technikos pažanga, didelis duomenų srautas, dirbtinio intelekto diegimas. Nors automatizuotas sprendimų priėmimas leidžia duomenų valdytojui sumažinti išteklius, didinti našumą, *tačiau toks sprendimo priėmimo būdas gali turėti didelį poveikį asmenų teisėms ir laisvėms*.

Taigi, jeigu administruojant skolas taikomas profiliavimas ir (ar) automatizuotas sprendimų priėmimas, privaloma laikytis papildomų sąlygų nustatytų BDAR 21 ir 22 straipsniuose.

BDAR riboja automatizuotų atskirų sprendimų priėmimą, įskaitant profiliavimą, jei dėl to duomenų subjektui kyla teisinės pasekmės arba kuris jam panašiu būdu daro didelį poveikį.⁴³

Sprendimų priėmimas tik automatizuotu būdu reiškia, kad sprendimai bus priimami technologinėmis priemonėmis, tokiomis kaip algoritmai, be jokio žmogaus įsikišimo.

Profilavimas atliekamas tada, kai vertinami duomenų subjekto asmeniniai aspektai, kad būtų padarytos prognozės, net jeigu nebus priimtas joks sprendimas, *pavyzdžiui*, jeigu įmonė vertina asmens savybes (kaip antai, amžių, lytį) arba skirsto į tam tikras kategorijas, tai reiškia, kad asmeniui taikomas profiliavimas.

Automatizuoti sprendimai gali būti priimami pasitelkiant profiliavimą arba ne; profiliavimas gali būti vykdomas nepriimant automatizuotų sprendimų. Tačiau profiliavimas ir automatizuotas sprendimų priėmimas nebūtinai yra skirtinga veikla. Iš pradžių gali būti pradedamas paprastas automatizuoto sprendimų priėmimo procesas, o vėliau, atsižvelgiant į tai, kaip naudojami duomenys, šiame procese gali būti pasitelkiamas ir profiliavimas.

⁴² Daugiau informacijos apie šią teisę rasite 29 straipsnio darbo grupės 2018 m. vasario 6 d. Automatizuoto atskirų sprendimų priėmimo ir profiliavimo pagal Reglamentą 2016/679 gairėse Nr. WP251.

⁴³ Daugiau informacijos apie šią teisę rasite 29 straipsnio darbo grupės 2018 m. vasario 6 d. Automatizuoto atskirų sprendimų priėmimo ir profiliavimo pagal Reglamentą 2016/679 gairėse Nr. WP251.

Primename, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi laikantis asmens duomenų tvarkymo principų nustatytą BDAR 5 straipsnio 1 dalyje, todėl taikant profiliavimą ir automatizuotą sprendimų priėmimą privaloma laikytis šių principų.

Profiliavimas gali būti nesąžiningas ir diskriminuojantis, *pavyzdžiui*, iš žmonių gali būti atimta galimybė įsidarbinti, gauti paskolą ar apsidrausti arba jiems gali būti siūlomi pernelyg pavojingi ar brangūs finansiniai produktai. Toliau pateiktame pavyzdyje susijusiame su atveju, kai nėra laikomasi BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytų reikalavimų, parodyta, kaip dėl nesąžiningo profiliavimo kai kuriems vartotojams gali būti siūlomi ne tokie patrauklūs sandoriai, palyginti su siūlomais kitiems asmenims. (*Pavyzdys*) „informacijos tarpininkas finansų sektoriaus įmonėms parduoda vartotojų profilius, negavęs vartotojų leidimo arba neinformavęs jų apie naudojamus duomenis. Sudarant šiuos profilius, vartotojai, atsižvelgiant į jų finansinį silpnumą, suskirstomi į kategorijas (pvz., „kaimo gyventojai ir vos suduriantys galą su galu“, „tautinėms mažumoms priklausantys neturtingi didesnių miestų, išskyrus sostinę, gyventojai“, „sunki pradžia: jauni vieniši tėvai“) arba jiems suteikiamas atitinkamas reitingas. Finansų sektoriaus įmonės šiems vartotojams siūlo trumpalaikes paskolas ir kitas netradicines finansines paslaugas (brangias paskolas ir kitus finansiškai rizikingus produktus)“.

Duomenų subjektas turi teisę, kad jam *nebūtų taikomas tik automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą*, grindžiamas sprendimas, dėl kurio jam kyla teisinės pasekmės arba kuris jam panašiu būdu daro didelį poveikį. *Tačiau ribojimas dėl automatizuoto atskirų sprendimų priėmimo, įskaitant profiliavimą, netaikomas, jeigu sprendimas:*

- a) yra būtinas siekiant sudaryti arba vykdyti sutartį tarp duomenų subjekto ir duomenų valdytojo;
- b) yra leidžiamas Europos Sąjungos arba valstybės narės teisėje, kurie taikomi duomenų valdytojui ir kuriais taip pat nustatomos tinkamos priemonės duomenų subjekto teisėms bei laisvėms ir teisėtiems interesams apsaugoti;
- c) yra pagrįstas aiškiu duomenų subjekto sutikimu.

Minėtais a ir c atvejais (išskyrus atvejus, kai automatizuotas atskirų sprendimų priėmimas, įskaitant profiliavimą, yra leidžiamas teisės aktais) duomenų valdytojas turi:

- ✓ suteikti duomenų subjektui galimybę reikalauti, kad sprendimą peržiūrėtų žmogus;
- ✓ suteikti duomenų subjektui galimybę išreikšti savo nuomonę ir ginčyti priimtą sprendimą.

Automatizuotas atskirų sprendimų priėmimas, įskaitant profiliavimą, grindžiamas specialių kategorijų asmens duomenų (*pavyzdžiui, sveikatos duomenų*) tvarkymu, galimas, jeigu esate nustatę tinkamas priemones asmens teisėms bei laisvėms ir teisėtiems interesams apsaugoti ir asmuo davė savo aiškų sutikimą arba tvarkyti duomenis būtina dėl svarbaus viešojo intereso priežasčių, remiantis teisės aktais.

Inspekcijos 2019 m. atliktuose patikrinimuose⁴⁴ nustatyta, kad bendrovės (šio patikrinimo metu – bendrovės, teikiančios nuomos paslaugas) duomenų subjektų *dažnu atveju neinformuoja*, „kad esama BDAR 22 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodyto automatizuoto sprendimų priėmimo, įskaitant profiliavimą, ir, bent tais atvejais, prasmingą informaciją apie loginį jo pagrindimą, taip pat tokio duomenų tvarkymo reikšmę ir numatomas pasekmes duomenų subjektui“.

⁴⁴Inspekcijos direktoriaus 2019 m. vasario 4 d. patvirtintu VDAI prevencinių patikrinimų planu Nr. 3R-100(1.41.) ir 2019 m. gegužės 21 d. patvirtintu 2019 m. prevencinių patikrinimų plano pakeitimu Nr. 3R-428(1.41.).

KITI ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS ASPEKTAI ADMINISTRUOJANT SKOLAS

DĖL INSPEKCIJOS KOMPETENCIJOS

Pažymime, kad Inspekcija nėra įgaliota kištis į teismo funkcijų vykdymą, jam nagrinėjant civilines bylas, ir vertinti jo veiksmų. Priešingu atveju Inspekcija viršytų jai teisės aktais suteiktus įgaliojimus, nepagrįstai kišdamasi į civilinės bylos nagrinėjimo procesą (*pavyzdžiui, Inspekcija neturi įgaliojimų priimti sprendimo dėl vykdomos skolų išieškojimo veiklos (pasirenkamų būdų ir metodų) sąžiningumo, spręsti dėl skolos buvimo / nebuvimo fakto, delspinigių dydžio ir jų atitikimo protingumo principui; Inspekcija nėra įgaliota vertinti įrodymų, teikimo teismui tikslingumo ir teisėtumo) ir kt.*

Pavyzdys Nr. 17⁴⁵

„2019-08-01 Inspekcija gavo fizinio asmens skundą dėl Bendrovės atsisakymo taisyti neaktualius duomenis, kuris buvo grindžiamas BDAR 15 straipsnio 1 dalies e punktu, tačiau prie skundo fizinis asmuo nepateikė įrodymų, kad jis būtų kreipęsis į skundžiamą asmenį dėl teisės reikalauti ištaisyti neaktualius duomenis ar juos ištrinti, kaip tai nustatyta BDAR 16 straipsnyje (Duomenų subjekto teisė reikalauti ištaisyti duomenis) ir BDAR 17 straipsnyje (Duomenų subjekto teisė reikalauti ištrinti duomenis („teisė būti pamirštam“), įgyvendinimo. Dėl šios priežasties Inspekcija paprašė pareiškėjo atstovo advokato padėjėjo iki x datos pateikti papildomą informaciją: 1) kada dėl teisės ištaisyti netikslius duomenis pareiškėjas yra kreipęsis į skundžiamą asmenį? Nurodyti, koku būdu buvo kreiptasi, ar kreipiantis dėl savo teisių įgyvendinimo patvirtino savo asmens tapatybę bei pateikti tai patvirtinančius įrodymus; 2) kada dėl teisės panaikinti visus duomenis pareiškėjas yra kreipęsis į skundžiamą asmenį? Nurodyti, koku būdu buvo kreiptasi, ar kreipiantis dėl savo teisių įgyvendinimo patvirtino savo asmens tapatybę bei pateikti tai patvirtinančius įrodymus. Taip pat Inspekcija raštu informavo pareiškėjo atstovą, kad vadovaujantis BDAR 16 ir 17 straipsniais, pareiškėjas, kaip duomenų subjektas, turi teisę reikalauti ištaisyti duomenis ir teisę reikalauti ištrinti duomenis (būti pamirštam), jeigu tai galima pagrįsti viena iš BDAR 17 straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių. Dėl šių teisių įgyvendinimo pareiškėjas turi kreiptis į skundžiamą asmenį bei paaiškinta, kaip šios teisės turi būti įgyvendintos.

Kadangi pareiškėjas iki nustatytos datos Inspekcijai nepateikė prašytos informacijos, t. y., ar jis kreipėsi į skundžiamą asmenį dėl teisės reikalauti ištaisyti ir teisės reikalauti ištrinti duomenis „teisė būti pamirštam“, ir nepateikė tai patvirtinančių dokumentų, todėl Inspekcija priėmė 2019-08-30 sprendimą skundo nagrinėjimą nutraukti, **kartu nurodydama, kad neturi įgaliojimų priimti sprendimo dėl pareiškėjo asmens skolos buvimo ar nebuvimo Bendrovei.** Pareiškėjas teismui pateiktame skunde nesutiko su Inspekcijos sprendime padaryta išvada, kad Inspekcija neturi įgaliojimų priimti sprendimo dėl fizinio asmens skolos buvimo ar nebuvimo. Teismas nusprendė, kad pareiškėjui asmeniui neįrodžius, kad jis kreipėsi į skundžiamą asmenį dėl teisės reikalauti ištaisyti ir teisės reikalauti ištrinti duomenis „teisė būti pamirštam“ ir nepateikus tai patvirtinančių duomenų, Inspekcija pagrįstai, vadovaudamasi ADTAĮ 29 straipsnio 1 dalies 3 punktu, bei atsižvelgiant į tai, kad iš pareiškėjo nebuvo gauta prašoma informacija, pripažino, jog skundo tyrimas neįmanomas ir skundo nagrinėjimą nutraukė. Teismas pareiškėjo skundą atmetė ir paliko galioti Inspekcijos sprendimą.“

⁴⁵ Dėl sprendimo nutraukti skundo nagrinėjimą nepateikus įrodymų, kad duomenų subjektas dėl savo teisių įgyvendinimo su prašymu kreipėsi į duomenų valdytoją (VAAT 2020-02-08 administracinė byla Nr. eI2-1090-872/2020, Žr. <https://eteismai.lt/byla/234304517046655/eI2-1090-%20872/2020?word=duomeni%20pasisavinimas>).

Pavyzdys Nr. 18⁴⁶

„LVAT konstatavo, kad: **„Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad teismo įpareigojimais yra privalomi vykdyti.** Vadovaudamasi CPK 42 straipsnio 1 dalimi Panevėžio jaunimo mokykla pateikė teismui visus prašomus duomenis apie pareiškėją. Nors pareiškėja teigė, jog antstolių patvarkymų Mokykla neprivalėjo ir negalėjo teikti teismui, nes tokio reikalavimo nebuvo, tačiau Mokykla pagrįstai nurodė, jog siekdama pagrįsti sumų dydį, pateikė teismui ir antstolio patvarkymus, nes juos vykdydama ji turėjo daryti išskaitas iš pareiškėjos, kaip skolininkės, darbo užmokesčio. Teisėjų kolegija nemano, kad teikti teismui duomenys konkrečiu atveju buvo pertekliniai ar nesusiję su nagrinėjama byla. **Tuo pačiu ir apeliacinio skundo argumentai, kad Mokykla, siekdama teismui pateikti visapusišką informaciją, kokios sumos buvo išmokėtos ieškovei (pareiškėjai), be kitų dokumentų, tų sumų dydį pagrindė ir antstolio patvarkymais, nes vykdydama juos, Mokykla privalėjo daryti ir darė išskaitas iš pareiškėjos, kaip skolininkės, darbo užmokesčio, yra pagrįsti. Teisėjų kolegija laikosi nuostatos, kad Mokykla turėjo teikti visapusiškus ir išsamius duomenis teismui nagrinėjant civilinę bylą Nr. 2-2336-956/2015 vadovaujantis CPK 42 straipsnio 1 dalimi“.**

„Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 36 straipsnio 4 dalis nustato, kad Inspekcija neturi teisės kontroliuoti asmens duomenų tvarkymo teismuose. **Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. birželio 9 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A438-905/2008 pažymėta, kad ADTAĮ 36 straipsnio 4 dalis nesuteikia Inspekcijai teisės kontroliuoti bet kurių su asmens duomenimis teismuose atliekamų veiksmų, t. y. asmens duomenų tvarkymo veiksmų, kuriuos atlieka teismai“.**

„Teisėjų kolegija pažymi, kad atsižvelgiant į teisės aktais nustatytą Inspekcijos kompetenciją, teismų formuojamą teisminę praktiką, taip pat į tai, kad civilinius procesinius teisinius santykius, tarp jų ir įrodinėjimą, reglamentuoja CPK bei į teismo turimą išskirtinę kompetenciją įrodinėjimo procese, darytina išvada, jog **Inspekcija nėra įgaliota nagrinėjamu atveju vertinti antstolio patvarkymų, kaip įrodymų, teikimo teismui tikslingumo ir teisėtumo ir nėra kompetentinga pasisakyti, ar teisėtai Panevėžio miesto apylinkės teismas pateikė pareiškėjos nurodytus dokumentus tretiesiems asmenims,** todėl pirmosios teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias Inspekcijos kompetenciją ir dokumentų, kaip įrodymų, teikimą teismui, nukrypo nuo teismų suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos“.

Pavyzdys Nr. 19⁴⁷

„Neturi įgaliojimų tirti ir vertinti skundžiamo asmens vykdomos skolų išieškojimo veiklos (pasirenkamų būdų ir metodų) sąžiningumo, spręsti dėl skolos buvimo / nebuvimo fakto, delspinigių dydžio ir jų atitikimo protingumo principui, todėl dėl šių pareiškėjos argumentų (jų (ne)pagrįstumo) Inspekcija nepasisakys“.

DĖL DUOMENŲ TVARKYTOJO PASITELKIMO

Kitas dažnas pasitaikantis atvejis, susijęs su asmens duomenų tvarkymu skolos išieškojimo tikslu, kai asmens duomenų tvarkymui šiuo tikslu yra pasitelkiama skolų išieškojimo veiklą vykdanči bendrovė (duomenų tvarkytojas). Duomenų valdytojas pagal BDAR turi teisę tiek asmens duomenis

⁴⁶ Dėl sprendimo panaikinimo. LVAT 2018-02-20 nutartis; Nr. A-17-822/2018 (3-61-3-05323-2015-4) (ADTAĮ iki 2018 m.) (Žr. <https://eteismai.lt/byla/231092890346626/A-17-822/2018>).

⁴⁷ Inspekcijos 2020-05-21 sprendimas.

tvarkyti pats, tiek pasitelkti kitą asmenį – duomenų tvarkytoją⁴⁸. Duomenų valdytojas pasitelkia duomenų tvarkytoją šiuos santykius reglamentuojant arba teisės aktu, arba sutartimi⁴⁹ (BDAR 28 straipsnio 3 dalis). Tokia duomenų valdytojo teisė nėra ribojama asmens duomenų tvarkymo sąlygomis ir tai reiškia, kad tokiam duomenų tvarkytojo pasitelkimui neprivaloma prašyti duomenų subjekto sutikimo, turėti teisėto intereso ar bet kurio kito teisinio pagrindo. Visgi, apie duomenų tvarkytojus, kaip apie duomenų gavėjus⁵⁰, skolininkai privalo būti informuoti.

Taigi, duomenų valdytojas duomenis gali tvarkyti pats ir (arba) įgalioti duomenų tvarkytoją. BDAR nėra numatyta teisė duomenų subjektui nesutikti, jog duomenų valdytojas perduotų jo asmens duomenis duomenų tvarkytojui, taip pat nenumatyta jokių aplinkybių, dėl kurių duomenų valdytojas negali duomenų tvarkymui įgalioti duomenų tvarkytojo.

Pavyzdys Nr. 20⁵¹

„Darytina išvada, kad UAB „A“ (duomenų valdytojas) pareiškėjo asmens duomenis tvarkė siekdama įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas. Pažymėtina, kad iš sutarties kylančių įsipareigojimų vykdymas neabejotinai yra sutarties vykdymo dalis. BDAR 28 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog duomenų tvarkytojo atliekamas duomenų tvarkymas reglamentuojamas sutartimi ar kitu teisės aktu. Pagal Sutartį tarp UAB „A“ ir UAB „B“ yra susiklostę duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo santykiai. Susidarius išiskolinimui duomenų valdytojas – UAB „A“ – perdavė pareiškėjo asmens duomenis paskirtam duomenų tvarkytojui – UAB „B“ – išiskolinimo valdymo bei išieškojimo tikslu“.

BDAR 4 straipsnio 7 punkte nustatyta, kad duomenų valdytojas nustato duomenų tvarkymo tikslus ir priemones. Duomenų tvarkytojas turi veikti tik vadovaudamasis duomenų valdytojo nurodymais, tik jam dokumentais arba teisės aktais patvirtintomis instrukcijomis. *Pavyzdžiui, iš sutarties ar jos priedų turi būti aiškiai matyti, kad bendrovė „A“, veikianti kaip duomenų valdytojas, asmens duomenis bendrovei „B“, kaip asmens duomenų tvarkytojui, perduoda išiskolinimo administravimo ir skolų išieškojimo tikslais.*

Pavyzdys Nr. 21⁵²

„Analizuojant Sutartį, sudarytą tarp UAB „A“ ir UAB „B“, nustatyta, kad sutartis yra sudaryta 2015 m. ir yra neatnaujinta atsižvelgiant į pasikeitusį asmens duomenų teisinį reguliavimą, įtvirtintą BDAR ir ADTAĮ (įstatymo redakcija nuo 2018-07-16), todėl UAB „A“ (duomenų valdytojui) **teiktinas nurodymas atnaujinti** su UAB „B“ sudarytą Sutartį, kad duomenų valdytojo duomenų teikimas duomenų tvarkytojui atitiktų BDAR ir kitų, su tuo susijusių, teisės aktų nuostatas.“

⁴⁸BDAR 4 straipsnio 7 punkte nustatyta, kad *duomenų tvarkytojas* – fizinis arba juridinis asmuo, valdžios institucija, agentūra ar kita įstaiga, kuri duomenų valdytojo vardu tvarko asmens duomenis.

⁴⁹Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/915 2021-06-04 „Dėl duomenų valdytojų ir duomenų tvarkytojų standartinių sutarčių sąlygų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 28 straipsnio 7 dalį ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725 29 straipsnio 7 dalį (Žr. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021D0915&from=EN>).

⁵⁰BDAR 4 straipsnio 9 punkte nustatyta, *duomenų gavėjas* – fizinis arba juridinis asmuo, valdžios institucija, agentūra ar kita įstaiga, kuriai atskleidžiami asmens duomenys, nesvarbu, ar tai trečioji šalis ar ne.

⁵¹ Inspekcijos 2019-07-08 sprendimas.

⁵² Inspekcijos 2019-04-05 sprendimas.

Pavyzdys Nr. 22⁵³

„LVAT konstatavo, kad: „31. Inspekcija pagrįstai nustatė ir tai, kad AB „A“ būdama šilumos energijos pirkimo-pardavimo sutartinių santykių šalimi ir tuo pagrindu asmens duomenų valdytoja, **galėjo pareiškėjo asmens duomenis perduoti UAB „B“, kaip turimų duomenų tvarkytojui (ADTAI 30 str. 3 d. (įstatymo redakcija, galiojusi iki 2018 m. liepos 15 d.), BDAR IV skyrius).**“

BDAR *nedraudžia duomenų tvarkytojui pasitelkti* asmens duomenims tvarkyti *kito duomenų tvarkytojo*, tačiau turi būti gautas duomenų valdytojo leidimas.⁵⁴

BDAR 28 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad duomenų tvarkytojas nepasitelkia kito duomenų tvarkytojo be išankstinio konkretaus *arba* bendro rašytinio duomenų valdytojo leidimo. Bendro rašytinio leidimo atveju duomenų tvarkytojas informuoja duomenų valdytoją apie visus planuojamus pakeitimus, susijusius su kitų duomenų tvarkytojų pasitelkimu ar pakeitimu, ir tokiu būdu suteikdamas duomenų valdytojui galimybę nesutikti su tokiais pakeitimais.

BDAR 28 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog kai duomenų tvarkytojas konkrečiai duomenų tvarkymo veiklai duomenų valdytojo vardu atlikti pasitelkia kitą duomenų tvarkytoją, sutartimi ar kitu teisės aktu pagal Sąjungos ar valstybės narės teisę tam kitam duomenų tvarkytojui nustatomos tos pačios duomenų apsaugos prievolės, kaip ir prievolės, nustatytos BDAR 28 straipsnio 3 dalyje nurodytoje duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo sutartyje ar kitame teisės akte, visų pirma prievolė pakankamai užtikrinti, kad tinkamos techninės ir organizacinės priemonės bus įgyvendintos tokiu būdu, kad duomenų tvarkymas atitiktų šio reglamento reikalavimus. *Kai tas kitas duomenų tvarkytojas nevykdo duomenų apsaugos prievolių, pirminis duomenų tvarkytojas išlieka visiškai atsakingas duomenų valdytojui už to kito duomenų tvarkytojo prievolių vykdymą.*

Pavyzdys Nr. 23⁵⁵

„Iš UAB „A“ pateikto Susitarimo dėl asmens duomenų tvarkymo nustatyta, kad UAB „A“ yra duomenų valdytojas, o UAB „B“ yra duomenų tvarkytojas. Susitarimo dėl asmens duomenų tvarkymo 2.2. punkte nustatyta, kad vykdytojas UAB „B“, prieš pasitelkdamas naujus subtvarkytojus, privalo tai iš anksto raštiškai suderinti su užsakovu UAB „A“, o užsakovas turi teisę, pateikdama motyvuotą rašytinį pranešimą, nesutikti su tokiu subtvarkytojų pasitelkimu. Susitarimo dėl asmens duomenų tvarkymo 2.3. punkte nustatyta, kad vykdytojas, pasitelkęs subtvarkytojus jiems nustato ne mažesnės apimties asmens duomenų apsaugos pareigas, negu tos, kurios vykdytojui yra numatytos šiame susitarime, visų pirma, pareigą užtikrinti, kad tinkamos techninės ir organizacinės priemonės bus įgyvendintos tokiu būdu, kad duomenų tvarkymas atitiktų Asmens duomenų apsaugos teisės aktų reikalavimus. Vykdytojas išlieka atsakingas užsakovui už savo pasitelktų subtvarkytojų veiksmus ar neveikimą tvarkant užsakovo pateiktus asmens duomenis. Užsakovas subtvarkytojų atžvilgiu įgyja tokias pat teises, kokias pagal šį susitarimą turi vykdytojo atžvilgiu. **Pateiktame UAB „A“ 2019 m. susitarime (prie Sutarties) nustatyta, kad UAB „A“ sutinka, jog UAB „B“ pasitelks subteikėją UAB „C“ Sutarties vykdymui.**

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad UAB „A“ pareiškėjo asmens duomenis UAB „C“, kaip pagal BDAR 28 straipsnį pasitelktam duomenų tvarkytojui, perdavė teisėtai *rinkliavos įsiskolinimo valdymo tikslu*, todėl pareiškėjo skundas šioje dalyje atmetamas.“

⁵³ LVAT atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo, kuriuo buvo paliktas galioti **Inspekcijos sprendimas dėl skolininkų asmens duomenų tvarkymo** (2021-07-21, administracinė byla Nr. eA-1275-261-2021) (Žr. <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=333752cb-18de-41a8-99b1-a4cd1f08e066>).

⁵⁴ Plačiau skaitykite Europos duomenų apsaugos valdybos 2020 m. rugsėjo 2 d. gairėse 07/2020 dėl sąvokų „duomenų valdytojas“ ir „duomenų tvarkytojas“, Žr.: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_guidelines_202007_controllerprocessor_en.pdf.

⁵⁵ Inspekcijos 2020-05-06 sprendimas.

DĖL ĮMONIŲ AR ĮSTAIGŲ, KURIOMS ASMENYS YRA SKOLINGI, TEISĖS PERDUOTI REIKALAVIMĄ Į SKOLĄ NAUJAM KREDITORIUI

Organizacijos, kurioms asmenys yra skolingi, turi teisę perduoti reikalavimą į skolą, *pavyzdžiui*, perduoti. Reikalavimo teisės perleidimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) nuostatos. Pagal CK 6.101 straipsnio 1 dalį, kreditorius turi teisę **be skolininko sutikimo** perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštarauja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu.⁵⁶ CK 6.109 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad reikalavimo perleidimo faktas gali būti panaudotas prieš trečiuosius asmenis ir skolininką tik nuo to momento, kai skolininkas sutiko, kad reikalavimas būtų perleistas, **arba nuo to momento, kai skolininkas gavo reikalavimo perleidimo faktą patvirtinančio dokumento kopiją arba kitokį reikalavimo perleidimo fakto įrodymą**. Šio straipsnio 5 dalis numato, kad pranešimu apie reikalavimo perleidimą laikomas sutarties dėl reikalavimo perleidimo perdavimas naujam kreditoriui **ir šios sutarties pateikimas skolininkui**.

Be jokios abejonės, kartu su skola perduodami ir asmens duomenys. Tokiam duomenų perdavimui skolininko **sutikimas nėra reikalingas**, tačiau asmuo turi būti informuotas apie tokį asmens duomenų perdavimą, tuo pačiu pateikiant ir sutartį dėl skolos perleidimo.

Pavyzdys Nr. 24⁵⁷

„LVAT: vertinant naujojo kreditoriaus veiksmų tvarkant skolininkų asmens duomenis teisėtumą Inspekcija turi vertinti aplinkybę, **ar apie reikalavimo perleidimą pareiškėjas buvo tinkamai informuotas** ir ar tokiu būdu gauti jo asmens duomenys teisėtai buvo perleisti tretiesiems asmenims, o kad naujasis kreditorius galėtų *inter alia* naudotis ADTAĮ nuostatomis dėl asmens duomenų tvarkymo asmens mokumui įvertinti ir įsiskolinimui valdyti, **pareiškėjas turi būti informuotas apie reikalavimo perleidimą, pateikiant atitinkamus įrodymus (reikalavimo perleidimo sutartį)**. (Pastaba. ADTAĮ redakcija galiojusi iki 2018 m. liepos mėn.).“

Pavyzdys Nr. 25⁵⁸

„LVAT konstatavo, kad: „Šios bylos nagrinėjimo ribose nesant pagrindo paneigti, kad pareiškėją ir UAB „A“ siejo sutartiniai šilumos energijos tiekimo (pirkimo-pardavimo santykiai) santykiai, konstatuotina, kad Inspekcija pagrįstai nustatė, jog UAB „A“ asmens duomenis tvarkė ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 2 punkto (įstatymo redakcija, galiojusi iki 2018 m. liepos 15 d.) pagrindu. Inspekcija taip pat pagrįstai nustatė, kad UAB „A“ įvykdytas pareiškėjos asmens duomenų perdavimas AB „B“, pagal *Sutartį* minėtai bendrovei perėmus iš UAB „A“ reikalavimo teisę į pareiškėjo prievolių iš sutartinių energijos tiekimo (pirkimo-pardavimo santykiai) santykių įvykdymą, atitiko ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto (įstatymo redakcija, galiojusi iki 2018 m. liepos 15 d.), CK 6.101 straipsnio 1 dalies ir 6.104 straipsnio 1 dalies nuostatas. Taip pat nėra pagrindo vertinti kaip nepagrįstos Inspekcijos išvados, kad pareiškėjo teisė būti informuotam apie jo asmens duomenų tvarkymą (reikalavimų į pareiškėjo prievolių įsipareigojimų, kylančių iš sutartinių energijos pirkimo-pardavimo santykių, įvykdymą perleidimą AB „B“), buvo įgyvendinta pagal ADTAĮ 24 straipsnio 1 dalies 3 punkto (įstatymo redakcija, galiojusi iki 2018 m. liepos 15 d.) reikalavimus. Tai patvirtina bylos duomenys (**pvz., UAB „A“ 2017 m. sausio 25 d. elektroninis laiškas pareiškėjui**).“

⁵⁶<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr>.

⁵⁷LVAT 2011-05-11 nutartis, administracinėje byloje Nr. A-444-2161/2011.

⁵⁸LVAT atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo, kuriuo **buvo paliktas galioti Inspekcijos sprendimas dėl skolininkų asmens duomenų tvarkymo** (2021-07-21, administracinė byla Nr. eA-1275-261-2021) (Žr. <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=333752cb-18de-41a8-99b1-a4cd1f08e066;>).

Pavyzdys Nr. 26⁵⁹

„LVAT konstatavo, kad: Teisėjų kolegija pritaria pirmosios instancijos teismo išvadai, kad pareiškėjas iš esmės kelia ginčą, susijusį su Reikalavimo teisių pirkimo-pardavimo sutarties turiniu bei perleidimo faktu, kas, teismo vertinimu, šioje administracinėje byloje negali būti vertinama, **nes tai yra civilinės bylos nagrinėjimo dalykas.**“

Teisėjų kolegija pritaria pirmosios instancijos teismo išvadai, kad Reikalavimo teisių pirkimo-pardavimo sutartyje nurodytas Kredito sutarties Nr. xy žymi tą pačią 2007 m. kovo 20 d. Kredito sutartį Nr. xz, o pareiškėjas nei Inspekcijai, nei teismui nepateikė įrodymų ar paaiškinimų, jog patį reikalavimo perleidimo teisėtumą pagal Reikalavimo teisių pirkimo-pardavimo sutartį ginčijo civiline tvarka, kas taip pat leidžia spręsti, jog Reikalavimo teisių pirkimo-pardavimo sutartimi buvo perleistas reikalavimas pagal Kredito sutartį Nr. xz. **Teisėjų kolegija daro išvadą, kad Inspekcija ir pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad neturi pagrindo priimti sprendimo dėl pareiškėjo asmens duomenų, UAB „A“ gautų pagal Reikalavimo teisių pirkimo-pardavimo sutartį, sunaikinimo.**

„Kadangi reikalavimo teisės perleidimą (įskaitant dokumentų, patvirtinančių reikalavimo teisę bei papildomas teises, įskaitant ir teisę į palūkanas, perdavimą naujam kreditoriui) bei atsižvelgiant į tai, kad šiais dokumentais yra perduodami ir asmens duomenys, nes tai yra tokių dokumentų dalis, reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.104 straipsnio 1 dalis, į tai, kad reikalavimas buvo perleistas vadovaujantis CK 6.101–6.110 straipsnių, reglamentuojančių reikalavimo perleidimą, nuostatomis, Inspekcija pagrįstai konstatavo, **kad pareiškėjo asmens duomenys UAB „A“ buvo perduoti vadovaujantis ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintu asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijumi – pagal įstatymus duomenų valdytojas yra įpareigotas tvarkyti asmens duomenis.**“

Pavyzdys Nr. 27⁶⁰

„LVAT konstatavo, kad: „Pagal teismų praktiką tam, kad UAB „A“ galėtų *inter alia* (be kita ko) naudotis Įstatymo nuostatomis dėl asmens duomenų tvarkymo asmens mokumui įvertinti ir įsiskolinimui valdyti, Skolininkas turėjo būti informuotas apie reikalavimo perleidimą, pateikiant atitinkamus įrodymus. **Vien ta aplinkybė, kad UAB „A“ sudarė su AB „B“ reikalavimo perleidimo sutartį ir pastarasis perdavė jam Skolininko asmens duomenis, nesudaro pagrindo teigti, kad asmens duomenų tvarkymas tapo teisėtu, jei apie reikalavimo perleidimo sutartį nebuvo informuotas Skolininkas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gegužės 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A444-2161/2011).**“

Pirmosios instancijos teismas patikrino AB „C“ interneto svetainėje www.post.lt teikiamą informaciją apie registruotos siuntos Nr. (-) įteikimą adresatui ir jokios informacijos nerado. Teismas vertino, kad pareiškėjas, siekdamas tinkamai, o ne formaliai įgyvendinti savo pareigą pranešti Skolininkui apie reikalavimo perleidimą, turėjo elgtis rūpestingai, apdairiai, sąžiningai ir įsitikinti, kad Skolininkui taptų žinoma apie reikalavimo perleidimą. **Įvertinęs bylos medžiagą ir ginčo aspektu suformuotą Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, pirmosios instancijos teismas**

⁵⁹Dėl sprendimo dalies panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus; LVAT 2020 02 17 nutartis; Nr. A-155-822/2020 (3-61-3-04073-2017-7 (žr. <https://e-teismai.lt/byla/76549064271756/A-155-822/2020>).

⁶⁰Dėl sprendimo palikto nepakeisto. LVAT 2018-01-11 nutartis; Nr. A-176-556/2018 (3-61-3-03258-2015-9) (ADTAĮ iki 2018 m.) (žr. <https://e-teismai.lt/byla/120090778569546/A-176-556/2018;>).

darė išvadą, kad byloje nėra jokių įrodymų apie tai, jog Skolininkas apie reikalavimo teisių į skolas perleidimo faktą buvo informuotas tinkamai.

Nors pareiškėjas teigia, kad Skolininkas turėjo žinoti apie reikalavimo perleidimą, nes Skolininko prievolė vykdyti savo prievoles ne AB „B“, o pareiškėjui yra patvirtinta įsiteisėjusia Kretingos rajono apylinkės teismo 2013 m. vasario 22 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2-385-474/2013, kuria pradinis išieškotojas AB „A“ vykdymo procese pagal 2012 m. liepos 31 d. vykdomąjį raštą civilinėje byloje Nr. 2-1072-325/2012 yra pakeistas vykdymo procese į pareiškėją ir **Skolininkas gavo procesinius dokumentus minėtoje byloje, šis argumentas atmetinas, nes minėta teismo nutartis priimta vėliau nei sudaryta reikalavimo perleidimo sutartis, o pareiškėjas turėjo pareigą informuoti duomenų subjektą būtent pradėdamas tvarkyti jo asmens duomenis.**“

Pavyzdys Nr. 28⁶¹

„Pareiškėjui jo asmens duomenų tvarkymo (perdavimo / gavimo) **neteisėtumą grindžiant informavimo apie susidariusią skolą neįgyvendinimu** (pareiškėjo teigimu, jis apie susidariusią skolą nebuvo informuotas nė vieno iš skundžiamų asmenų), Inspekcija pažymi, kad pagal CK 6.101 straipsnio 1 dalį, **kreditorius turi teisę be skolininko sutikimo** perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštaruoja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu. Atsižvelgiant į tai, Inspekcija neturi pagrindo spręsti, kad duomenų perdavimui, atliktam remiantis reikalavimo perleidimo institutu, atitinkančiu BDAR 6 straipsnio 1 dalies c punktą, teisėtumui įtakos turėtų skolininko informavimas apie susidariusią skolą, t. y. tokios informavimo pareigos įgyvendinimo / neįgyvendinimo aplinkybės savaime nedaro pareiškėjo asmens duomenų perdavimo neteisėto. Esant šioms aplinkybėms, pažeidimų, susijusių su pareiškėjo asmens duomenų perdavimu (UAB „A“) / gavimu (UAB „B“ atžvilgiu) nenustatyta“.

DĖL ĮMONIŲ AR ĮSTAIGŲ, KURIOMS ASMENYS YRA SKOLINGI, TEISĖS APIE REIKALAVIMO PERLEIDIMĄ PRANEŠTI VIEŠU SKELBIMU

Primintina, kad vadovaujantis BDAR, asmens duomenys gali būti *viešai skelbiami*, tik laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, įtvirtintų BDAR 5 straipsnyje, ir kai toks asmens duomenų tvarkymas gali būti pagrįstas bent viena teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga, numatyta BDAR 6 straipsnyje. Vertinant asmens duomenų viešinimo teisėtumą, svarbūs asmens duomenų tvarkymo principai (žr. ankstesnę informaciją). Taigi, duomenų valdytojas privalo įvertinti, kokių tikslu ir kokia apimtimi yra būtina viešinti asmens duomenis, *jeigu juos viešinti būtina*.

CK 6.109 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „jeigu skolininko buvimo vieta nežinoma, apie reikalavimo perleidimą gali būti pranešta viešu skelbimu (šio kodekso 1.65 straipsnis)“.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pastebėjęs, kad „siekiant nustatyti, ar pranešimas apie reikalavimo perleidimą yra tinkamas, turi būti taikomas objektyvusis metodas, t. y. sprendžiama, ar pranešimas yra tiek informatyvus, kad skolininkas, kaip protingas asmuo, pagal pateiktą informaciją suvoktų, jog reikalavimas yra perleistas“⁶².

Taigi, manytina, kad CK 6.109 straipsnio 2 dalis savaime neįpareigoja skelbti asmens duomenų, *jei siekiamą tikslą galima pasiekti ir mažiau asmens privatumą ribojančiomis priemonėmis*. Atsižvelgiant į tai, duomenų valdytojas, siekdamas, pasinaudoti CK 6.109 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta teise, turėtų kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti, kokia informacija turi būti pateikiama viešame skelbime, ir, ar tokiu atveju būtina viešinti asmens duomenis, atsižvelgiant į viešo skelbimo tikslą, proporcingumą ir pasekmes, kurias gali sukelti toks asmens duomenų tvarkymas, taip pat, ar skolininko

⁶¹ Inspekcijos 2020-10-19 sprendimas.

⁶² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. balandžio 16 d. nutartis byloje Nr. 3K-7-168/2010.

gyvenamoji vieta yra tvarkoma gyventojų registre. Jei asmens duomenis viešinti būtina (kitaip nebūtų įmanoma pranešti apie reikalavimo perleidimą), duomenų valdytojas turėtų įvertinti, kokia skelbiamų asmens duomenų apimtis būtų suderinama su duomenų kiekio mažinimo principu (BDAR 5 straipsnio 1 dalies c punktas).

Pastebėtina, kad CK 6.109 straipsnio 2 dalimi galima vadovautis tik jei skolininko buvimo vieta yra nežinoma, tačiau CK 6.109 straipsnis nenustato, kiek konkrečiai pastangų turi įdėti duomenų valdytojas, norėdamas ją nustatyti, *pavyzdžiui*, ar tokiu atveju užtenka, kad jis naudotų skolininko byloje esančiais asmens duomenimis, ar turėtų imtis papildomų priemonių jo gyvenamajai vietai nustatyti. Vis dėlto, imantis teisėtų priemonių asmens gyvenamosios vietos nustatymui (asmens duomenų atnaujinimui), *pavyzdžiui*, kreipiantis į pirminį šių asmens duomenų šaltinį (Gyventojų registrą), duomenų valdytojui naudotis CK 6.109 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta teise galėtų tapti nebetikslinga.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad gali kilti klausimas, ar asmens duomenų tvarkymas, vadovaujantis CK 6.109 straipsnio 2 dalimi galėtų būti vertinamas kaip teisinės prievolės vykdymas, kaip tai nustatyta BDAR 6 straipsnio 1 dalies c punkte? Siekiant remtis šia teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga, iš pačios prievolės teisės akte formuluotės turi būti pakankamai aišku, kaip pagal ją reikia tvarkyti (pavyzdžiui, viešinti) asmens duomenis, *pavyzdžiui*, jame turi būti nustatyta, kokie asmens duomenys kokioms sąlygoms esant tokiu atveju turi būti viešinami ir kur tai daroma. Tokiu būdu duomenų valdytojas neturėtų nepagrįstai daug laisvės vykdyti jam nustatytą teisinę prievolę savo nuožiūra. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, abejotina, kad šiuo atveju tokia prievolė yra nustatyta. Tačiau teisės aktai gali sudaryti pagrindą remtis ir kitomis teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygomis, t. y. kai asmens duomenis siekiama tvarkyti, siekiant įvykdyti sutartį, sudarytą su duomenų subjektu (BDAR 6 straipsnio 1 dalies b punktas), siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui (BDAR 6 straipsnio 1 dalies e punktas) ar remiantis duomenų valdytojo teisėtais interesais (BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktas).

Papildomą informaciją, susijusią su skolininkų asmens duomenų tvarkymu, galima rasti VDAI 2019–2020 m. apibendrinimuose,⁶³ taip pat rekomenduojame sekti LVAT formuojamą praktiką dėl skolininkų asmens duomenų tvarkymo vadovaujantis BDAR nuostatomis.

---

⁶³ <https://vdai.lrv.lt/lt/naudinga-informacija/teismu-sprendimai-pagal-vdai-skundus>.